

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^e JAARGANG

WOENSDAG 26 NOVEMBER 1930

No. 778

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonneés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.

25 NOVEMBER 1930.

Door de stortingen op de Indische staatsleening en de obligaties Philips ontstond deze week belangrijk meer vraag naar callgeld. Ook veroorzaakte de openstelling van de inschrijving op schatkistpapier, die door meerderen deze maand niet verwacht werd, eenige terughouding op de discontomarkt, zoodat, alles bijeengenomen, de stemming op de geldmarkt iets beter was. Callgeld liep dus weder op tot 1 pCt. en de rente voor wissels steeg van 1½ pCt. tot 1⁵/₁₆ à 1¾ pCt. Bijzondere vraag naar wissels deed echter, bij nog altijd gering aanbod, de rente weder iets terugloopen, zoodat er daarna weder voor 1¼ à 1⁵/₁₆ pCt. te plaatsen was. De prolongatierente schommelde tusschen 1 en 1¼ pCt.

* * *

Bij de inschrijving op f 35 miljoen schatkistpapier werd in totaal ingeschreven voor f 115.637.000. Toegewezen werden f 12.910.000 driemaands promessen à f 996.52 of 1¾ pCt., geen zesmaands promessen en f 16.161.000 biljetten à f 1010 of 2¼ pCt.; zoodat de Minister, om gebruik te kunnen maken van eenige zeer goedkoopere aanbiedingen, er blijkbaar de voorkeur aan heeft gegeven alleen deze te accepteren en niet het geheele benodigde bedrag toe te wijzen.

* * *

Op de balans van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling van f 400.000 te zien. De beleeningen blijken met f 1,2 miljoen te

zijn afgenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk, dat de vorige weekstaat had aan te wijzen, werd geheel afgelost om plaats te maken voor een creditsaldo van de schatkist ten bedrage van f 19,2 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad vermeerderde met f 200.000. De post papier op het buitenland daalde met f 700.000, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een stijging van f 1,4 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie verminderde met f 13,2 miljoen. De rekening-courant-saldi van anderen geven een teruggang van f 7,9 miljoen te zien. Het beschikbaar metaalsaldo vermeerderde met f 1 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 53.

* * *

Ondanks het nog ruime geld zijn de wisselkoersen deze week flauw geweest. De omzetten waren niet groot. Ponden kwamen van 12.07 op 12.07½, om daarna op 12.06½ terug te loopen. Dollars daalden van 2.4859 op 2.4848. Dollars in Londen 4.8565—4.8572—4.8557. Fransche Francs met kleine schommelingen 9.76¼. (Ponden tegen Francs 123.67—123.59). Belga's 34.66½—34.64. Marken gezocht; de koers bleef ca. 59.23 (Ponden tegen Marken 20.37½, Dollars 4.1950). Zwitsersche Francs liepen van 48.17½ op 48.15 terug. Oostenrijksche Shillingen waren aangeboden en daalden van 35 op 34.96. Kopenhaguen en Oslo 66.44, Stockholm 66.69. Hoogst onregelmatig waren de Spaansche Peseta's; bij het bekend worden van de ongunstige politieke berichten daalde de koers van 28.70 op 27.10, om daarna weder tot 28.25 te verbeteren, slot: 27.75. Yen 1.23%. Rupees 89½, Rio lager op 24½. Pesos 85½. Canada vast 2.48¹⁵/₁₆.

Termijnen iets meer gezocht; Ponden op 1- en 3-maanden ¾—½ en 1—¾, Dollars op deze termijnen 15—12 en 25—22, Marken 12—11 en 35—33, alles onder contant.

LONDEN, 24 NOVEMBER 1930.

De onttrekkingen voor Fransche rekening blijven aanhouden en hielden geld schaarsch op Maandag en Dinsdag verleden week. Een van de groote banken trad ditmaal echter op groote schaal als koper van wissels op, waardoor de positie zeer verlicht werd. Disconto werd onder die omstandigheden na Woensdag gemakkelijker en zakte tenslotte in tot 2⁵/₃₂—³/₁₆ pCt., terwijl de nieuwe schatkistpromessen tegen eerstgenoemden prijs werden toegewezen.

ONZE HANDEL OP NEDERLANDSCH-INDIË

Ter gelegenheid van de opening van een demonstratie in het Jaarbeursgebouw te Utrecht door de Commissie tot bevordering van den Nederlandschen uitvoer naar Nederlandsch Indië heeft de Afdeeling Handel en Nijverheid een brochure laten verschijnen onder den hierboven vermelden titel. Deze brochure bevat het *aangevulde* documentatie-materiaal, dat in 1928 door de sub-commissie uit de Commissie voor de Economische Politiek voor haar verslag betreffende den handel op Indië werd gebruikt.

De sub-commissie was in 1928 tot de conclusie gekomen, dat het aandeel van Nederland in den totaal-voer in Nederlandsch Indië in relatieven zin achteruitgegaan was, deels tengevolge van de snelle industrialisatie van het Oosten, deels tengevolge van de toenemende concurrentie van Europeesche landen, Australië en Amerika. Het werd zeer bedenkelijk gevonden, dat landen, die onder dezelfde omstandigheden verkeerden als Nederland, zoals Duitschland, Frankrijk, België, Italië, Zweden en Zwitserland hun export naar Nederlandsch Indië wel wisten op te voeren. Men meende, dat waar het Nederlandsch fabriekaart terrein verloren had, het voor de Nederlandsche nijverheid een dringende plicht was doelbewust te streven naar een verhooging van den uitvoer, te meer waar een toenemende vraag van Inlandsche zijde naar Westersche nijverheidsproducten bemerkbaar was.

De Raad van Beheer van de Jaarbeurs overwoog of niet een stap tot verbetering gedaan zou kunnen worden door het organiseren van een demonstratie met een *tweeledig* doel,

ten eerste: aan de Nederlandsche Industrie te toonen, welke artikelen in Nederlandsch Indië gebruikt worden met zooveel mogelijk volledige voorlichting omtrent omzet, prijs, kwaliteit, marktcondities, verpakking, leveringsvoorwaarden etc.,

ten tweede: een overzicht te geven van wat de Nederlandsche Nijverheid in staat was naar Indië te exporteeren en de gelegenheid te openen de Nederlandsche Fabrikanten in nauwer persoonlijk contact te brengen met de importeurs en inkooperskringen voor Indië.

Dit denkbeeld werd ter kennis gebracht van de Regeering, die zich er mede kon vereenigen, en daartoe een commissie benoemde voor de organisatie van een in Utrecht te houden Koloniale Jaarbeurs. Voor dit doel werd door het Parlement een bedrag van f 50.000 gevoteerd.

Het ruim opgezette plan is tijdens de uitwerking geleidelijk in één-geschrumpeld. Na eenige besprekingen bleek, dat de Nederlandsche industrieelen er zich niet mee konden vereenigen, dat monsters van hun fabrieken bijeengebracht en geëxposeerd zouden worden. Hierdoor moest de tentoonstelling worden beperkt tot monsters van buitenlandsche producten, die in Indië werden ingevoerd en het tweede gedeelte van den opzet verviel geheel. Toen een monstercollectie bijeengebracht was, kwam de vrees op, dat het buitenland ook weleens profijt zou kunnen trekken van deze demonstratie ten behoeve van de Nederlandsche Nijverheid, reden waarom werd aangedrongen haar besloten te verklaren. Aan dezen aandrang gaf de Minister gehoor en zoo werd de Koloniale Jaarbeurs teruggebracht tot een demonstratie, waartoe alleen Nederlandsche Fabrikanten toegang hebben.

De vraag is gewettigd of op deze wijze het nagestreefde doel bereikt zal worden, en of deze tentoonstelling veel bijdragen zal tot de ontwikkeling van den handel in Nederlandsche nijverheidsproducten op Indië. Zonder twijfel zal ze ontkennend beantwoord moeten worden, als de actie tot het doen herleven van de belangstelling van onze industrieelen met deze demonstratie eindigt. Wat zal er echter verder moeten gebeuren?

Het is niet algemeen bekend, hoe er om het Nederlandsch Indische afzetgebied gestreden wordt. De

INHOUD.

	Blz.
ONZE HANDEL OP NEDERLANDSCH-INDIË door <i>Th. Lighthart</i>	1040
Een enquête betreffende het kleinhandels-crediet in de Vereenigde Staten door <i>Mr. P. Lieftinck</i>	1042
De handel van China gedurende het jaar 1929 II (Slot) door <i>Thos. T. H. Ferguson</i>	1043
Heeft het gesprekkentarieff voor het lokale telefoonverkeer aan de verwachtingen beantwoord door <i>Mr. P. G. Knibbe</i>	1045
Rotterdam's Haven door <i>C. Vermey</i>	1046
Het Internationale Gloeilampenkartel	1047
De Rijksmiddelen	1048
AANTEEKENINGEN:	
Resultaat van de tweede herfstrondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek door <i>Dr. Gustav Mikusch</i>	1050
Het Economisch Crisiscongres van de R. K. Werkgeversvereeniging	1051
MAANDLIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	1052
Rijkspostspaarbank	1052
Postchèque- en Girodienst	1052
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1053—1058
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

Amerikaansche en Fransche consulaten hebben daartoe speciale handelsvertegenwoordigers naast zich, Duitschland en Japan weren zich met groote energie en last not least: Engeland laat zich voorlichten door den vertegenwoordiger van de Britsch Nederlandsche Kamer van Koophandel, die gesalarieerd wordt uit een fonds bijeengebracht door Engelsche en Nederlandsche kooplieden.

Deze vertegenwoordiger is werkzaam in het belang van de ontwikkeling van den handel tusschen Engelsche en Nederlandsche gebieden en hij tracht daartoe verbindingsen tot stand te brengen, agentschappen te vestigen etc. etc. Wenschen Britsche handelshuizen inlichtingen over Nederlandsch-Indische vraagstukken dan kunnen zij zich tot hem wenden en hij zal alle onderzoekingen verrichten, die hem worden opgedragen.

Zouden de Nederlandsche industrieelen, die meewerkten aan het tot stand komen van het fonds voor de Britsch Nederlandsche Kamer van Koophandel niet bereid zijn een fonds bijeen te brengen tot bevordering van den handel van Nederland op Indië? Het zou allicht de moeite loonen iemand aan te wijzen om het groeiende Indië te bestudeeren. Men kan toch niet volstaan met zijn zaken te baseeren op het verleden, men moet trachten een uitzicht te krijgen op komende veranderingen.

Het verleden wordt geschetst in de brochure, die de aanleiding tot dit artikel is. Ze eindigt met de woorden:

„De ontwikkeling van Ned.-Indië gaat in een snel tempo; „met als gevolg een steeds toenemende vraag naar import- „goederen; de inlander oriënteert zich meer en meer naar „het Westen en dientengevolge wordt ook uit den aard der „zaak de beperkte markt van artikelen, voor Europeesch „gebruik bestemd, steeds verder uitgebreid. Neemt men al „deze factoren in aanmerking, dan moet de Nederlandsche „nijverheid minder tevreden zijn met de in Ned.-Indië be- „haalde resultaten, en moet zij zich wel de vraag voorleg- „gen: wat kan gedaan worden om onzen afzet, liefst even- „redig aan de toenemende invoeren te vergrooten?”

* * *

Het is niet mogelijk in een tijdschriftartikel alle belangrijke gegevens en beschouwingen, die de brochure behelst te vermelden, daarom moet volstaan worden met het naar voren brengen van eenige punten, die de lijn aangeven, waar langs de ontwikkeling van den handel zich beweegt. De invoeren — d.w.z. de waarde van den invoer zonder speciën en zonder die van het gouvernement — in millioenen guldens, gerangschikt naar de landen van herkomst geven het volgende beeld:

	1913	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Nederland	145	129	132	150	152	150	172
Groot-Brittannië ..	77	92	99	124	107	106	119
Duitschland	29	49	47	59	78	80	103

Frankrijk	3	5	8	9	9	12	11
België	6	6	9	10	12	16	18
Italië en Zwitserl. .	5	18	17	29	28	32	33
V. S. v. N.-Amerika.	9	34	45	53	74	92	96
Singap. en Penang.	81	112	125	139	138	135	128
Japan	7	50	67	90	82	90	94
Australië	11	24	21	24	25	25	26

Opvallend is, dat de vooruitgang van Nederland van 1913 tot 1928 slechts 27 miljoen bedroeg, terwijl Gr.-Britannië, Duitsland, Italië en Zwitserland, U.S.A. en Japan een toeneming van resp. 42, 74, 28, 87 en 87 vertoonden. Een berekening van het percentage van de invoeren van enkele landen van den totalen invoer geeft de volgende staat:

	1913	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Nederland.....	33	21	19,5	18,3	17,8	17,5	18,1
Gr.-Britannië ..	18	15	14,5	15	12,5	12,3	12,6
Duitsland	7	8	7	7	9	9,3	10,9
Frankrijk, België, Italië, Zwitserl. en Zweden	3	5	5	6	6	7	7
V.S.v.N.-Amerika	2	6	7	7	9	11	10
Singap.en.Penang	18	18	19	17	15	15,7	14
Japan.....	2	8	10	11	10	10,5	10
Australië	3	4	3	2	3	3	3

Deze cijfers kunnen ten opzichte van de leveranties van de Nederlandsche nijverheid niet tot een scherp geformuleerde conclusie leiden, daar de Nederlandsche uitvoeren van 1913 stellig een grooter deel aan buitenlandsche via Nederland verscheepte goederen bevatten, dan die van de na-oorlogsjaren.

De gespecificeerde cijfers geven een dieper inzicht, en ze worden den belangstellenden en belanghebbenden lezer ter studie aanbevolen.

Interessant zijn de verstrekte gegevens en beschouwingen over den invoer van biscuits. De import van dit artikel is gestegen van 3336 ton in 1913 tot 7300 ton in 1929, waarvan Nederland resp. 1186 en 1733 ton leverde. De absolute stijging lijkt voor onze nijverheid bevredigend, de relatieve daling van 35,5 pCt. op 23,75 pCt. geeft echter een gevoel van teleurstelling. De verklaring van deze ontwikkeling moet worden gezocht in den groei van het verbruik van goedkope biscuits, die in hoofdzaak door Singapore worden geleverd ter bevrediging van de vraag van een nieuwen consumentenkring: de Inlanders.

Dit nieuwe terrein werd door onze industrie nog niet bewerkt en toch is het waarschijnlijk, dat de toekomst daar een veel grootere toeneming zal doen zien dan op het oude consumptie-gebied, gevormd door de beter-geplaatsten.

Daar de levenswijze van den Inlander zich in Westerschen geest ontwikkelt, moet men zich voorbereiden op een toenemende vraag van velerlei producten in goedkope soorten. De aandacht moet minder gericht zijn op verbetering van kwaliteit dan op verlaging van prijs. De massa-artikelen, die Indië behoeft, zullen steeds voor Inlandsch gebruik zijn, de kwaliteits-artikelen voor de beperkte consumptie van de Westerslingen.

Concurrentie met de goedkope soorten biscuits schijnt vanuit Europa mogelijk te zijn, daar België zich op dezen invoer toelegt. Hier rijst echter de vraag: hoeveel loon schuilt in den kostprijs van dergelijke biscuits? De brochure schrijft onder het hoofd „draadnagels in vaten” — een artikel, waarin de mededinging van onze Zuiderburen sterk wordt gevoeld: „Daar in den prijs 30 pCt. loon zit, is de Belgische concurrentie zeer verklaarbaar.”

Is de verhouding tusschen grondstof en loon voor biscuits even ongunstig, dan moeten we dus aannemen, dat de Nederlandsche nijverheid hier machteloos is. Het loonvraagstuk komt scherper naar voren, waar artikelen behandeld worden, waarvan de invoer vrijwel geheel door Japan wordt beheerscht. Bij de bespreking van de textiel-nijverheid staat de volgende belangrijke beschouwing:

„Uit de hiervoor gegeven cijfers blijkt wel ten duidelijkste de steeds toenemende concurrentie van Japan op de Ned-

Indische markt en zoolang daar de arbeidstoestanden en arbeidsloozen ten achter blijven bij die in Westersche landen, zullen hoogstwaarschijnlijk de invoeren van Japan in Ned.-Indië nog relatief verder toenemen. Ook de arbeidswetgeving, welke op de Westersche industrie zware lasten legt, is in Japan pas in een beginstadium. De Westersche textiel-nijverheid heeft niet alleen in Ned.-Indië, maar in een steeds toenemend aantal landen als China, Britsch-Indië, de Straits, Kaapkolonie, enz. met de Japansche concurrentie rekening te houden, en in vele dier landen is het invoerpercentage nog sterker gedaald dan in Ned.-Indië.

„De kwaliteit van het Japansche fabrikaat vertoont een steeds voortschrijdende verbetering; in vele soorten behoeft het de vergelijking met de Westersche producten niet meer te vreezen. Meer en meer blijkt, dat indien Japan voor een artikel serieus gaat werken, dit voor de Europeesche nijverheid als verloren is te beschouwen.”

Het blijkt wel, dat er branches zijn, waarin verdere concurrentie tegen de opkomende Oostersche industrie onder de vigeerende omstandigheden hopeloos is. Als niets voor onze nijverheid bereikt kan worden, vraagt men zich af of er nog niet een weg is om voor Nederland profijt te trekken van het Nederlandsch-Indische afzetgebied? Het is duidelijk, dat onze arbeid te duur is, zoodat die uitgeschakeld moet worden, maar kan dan ons kapitaal niets beginnen door een deel van onze nijverheid naar het Oosten te verplaatsen? Er zijn voorbeelden van industrieën, die van den nood een deugd maken en filialen oprichten in landen, waar de levensstandaard lager is. De General Motors Cy. Ltd. heeft een groote werkplaats te Tandjong Priok, waar Amerikaansche onderdeelen tot auto's worden samengesteld, de Parfümerie fabriek Dralle heeft een filiaal te Soerabaya, waar met behulp van essences, die van de hoofdfabriek komen, parfums, zeepen, etc. worden bereid, de British American Tobacco Cy. heeft een groote sigarettenfabriek te Cheribon, etc.

Zou een dergelijke politiek niet in overweging genomen kunnen worden door onze biscuitsfabrikanten, textiel-nijverheid, keramische industrie etc.? Wat deze laatste betreft is het bekend, dat in Nederlandsch-Indië kaolin aanwezig is.

Industrialisatie van Nederlandsch-Indië was eenige jaren geleden een onderwerp van studie en men kwam daarbij niet tot eenstemmige conclusies. Terecht werd opgemerkt, dat de Inlander over het algemeen een slecht fabrieksarbeider is maar — dit beteekent niet, dat hij voor elke industrie ongeschikt is. Trouwens de bedoeling van deze beschouwingen is niet de industrialisatie als een vraagstuk van Nederlandsch-Indië naar voren te brengen, maar als een middel om de Nederlandsche nijverheid te steunen, wanneer ze dreigt vast te loopen door te zwaar drukkende loonen en sociale lasten. Het belang van Indië kan hier natuurlijk bij gebaat zijn.

De brochure, waarover deze bespreking loopt, toont zoo duidelijk en onweerlegbaar aan, dat onze industrie, wat den uitvoer naar Indië betreft op verschillende punten wordt doodgedrongen, dat men niet kan volstaan met het zoeken naar nieuwe takken, maar dat men wel degelijk moet overwegen of de oude weer herleven kunnen. Voor den uitvoer van katoenen manufacturen is Indië voor Nederland van zoo groot belang, dat de verdwijning van dat afzetgebied een ramp zou beteekenen, getuige de volgende percentages van den totalen uitvoer:

ongebleekte	35 pCt.
gebleekte	80 „
geverfd	24 „
gedrukt al of niet tevens gebleekt of geverfd .	22 „
boutgeweven	24 „
totaal manufacturen van katoen	55 „

De invoer van uit Nederland afkomstige gewone aardewerk borden in Java en Madoera bedroeg:

in 1913	1.035.000 dozijn
„ 1929	143.000 „

Ook hier heeft Japan het terrein veroverd, profiteerend van lagere loonen, geringere sociale lasten, goedkoopere vrachten etc.

En zoop is, er meer, maar de plaatsruimte, gedooft niet alle vraagstukken, die door de belangwekkende brochure worden opgeworpen, te behandelen en ze dwingt om het bovengeschrevene nog slechts met drie opmerkingen aan te vullen:

1o. de concurrentie in Nederlandsch-Indië is zeer scherp, daar verschillende landen het belang inzien om zich een vasten afzet in dit groeiende land te verzekeren.

2o. de reclame is er even onmisbaar als elders op de wereld, zoodat ook hier vaak de overwinning is aan hem, die de cost voor den baet laat uitgaan (Duitsch bier, etc.).

3o. er zijn verschillende artikelen, die waarschijnlijk binnen afzienbaren tijd snel in verbruik zullen toenemen en die dus speciale belangstelling verdienen (schoenen etc.).

Tot slot — men leze en bestudeere de brochure, die verkrijgbaar is bij de afdeling Handel en Nijverheid te 's-Gravenhage.

TH. L.

EEN ENQUÊTE BETREFFENDE HET KLEIN-HANDELS-CREDIET IN DE VEREENIGDE STATEN.¹⁾

Een van de belangrijkste vraagstukken, die de kleinhandelaar onder oogen heeft te zien en waaromtrent een ernstig gebrek aan gegevens bestaat, is dat der crediet-uitbreiding. Dat de practijk van crediet-verleening, vooral in den vorm van het afbetalingsstelsel, als middel tot het pousseeren van afzet en het scheppen van "consumenten-loyaliteit", een groote vlucht heeft genomen, staat buiten twijfel vast. De economische aspecten van dit verschijnsel zijn reeds het onderwerp geweest van diepgaande theoretische studiën. Maar van een betrouwbaar feiten-materiaal kon nauwelijks worden gesproken.

Onder deze omstandigheden heeft, op verzoek van de National Retail Credit Association, het Amerikaansch Departement van Handel een nationale enquête ingesteld naar het kleinhandels-crediet, die een massa feiten aan den dag bracht aangaande verkoopmethoden in den kleinhandel, zooals nooit eerder beschikbaar zijn geweest.

Onderzoek betreffende 35.000 kleinhandelsbedrijven (summer).

Het onderzoek, dat betrekking heeft op het jaar 1927, wees uit, dat in de Vereenigde Staten practisch elk artikel, dat via den kleinhandel naar de consumenten zijn weg vindt, gekocht kon worden hetzij op blanco crediet, hetzij op afbetaling, hetzij beide. Uit een totaal van meer dan 35.000 rapporten van kleinhandels-bedrijven, omvattend 33 groepen van goederen van verschillende aard, bleek, dat 75 pCt. van hen blanco crediet verleende, 18.7 pCt. op afbetaling verkocht en slechts 20 pCt. zich tot verkoop à contant beperkte.

Het percentage der bedrijven, dat goederen aanbod op de basis van blanco crediet varieerde van 35 pCt. in winkels van schoenwerk, tot 98 pCt. voor handelszaken in timmerhout en bouw materiaal.

Hoewel er onder de 33 takken van handel meerdere een lager percentage vertoonden, waren er 11, waarin meer dan $\frac{1}{2}$ deel der bedrijven op afbetaling verkocht. Het hoogste cijfer vertoonde de automobielhandel met 98.6 pCt. Slechts 5 van de 33 groepen hadden dit stelsel in het geheel niet aanvaard.

Den groot aantal zaken, meer dan 60 pCt., verkocht goederen, hetzij à contant, hetzij op blanco crediet, maar niet op afbetaling.

Het treffendste resultaat van het ingestelde onderzoek was het hooge percentage teruggenomen goederen, waarvoor aftrek werd verleend (returns and allowances). Het verslag stelt de betreffende som voor het gezamenlijk kleinhandels-bedrijf bij benadering vast op een totaal van \$ 3 milliard. Dit bedrag ver-

tegenwoordigt tusschen de 7 en 8 pCt. van den geheelen detail-afzet, die geraamd werd op omstreeks \$ 40 milliard.

Onderzoek betreffende 23.779 kleinhandelsbedrijven (gedetailleerd).

Meer gedetailleerde gegevens werden verschaft door 23.779 kleinhandels-zaken, uit 27 verschillende branches, met een netto-afzet van \$ 4.746.314.000. Een analyse van dit materiaal geeft inzicht in onderwerpen als: de omvang en wijze van credietverleening, credietverliezen, termijn-bepalingen, het gebruik van credietbureaux en van financierings-maatschappijen, innings-percentages, enz.

Wij stippen enkele hoofdzaken aan.

Credietpractijk.

Van het genoemde bedrag van bijna 4¼ milliard werd 58.6 pCt. contant betaald, 32.2 pCt. was blanco crediet en 9.2 pCt. werd in termijnen afgerkend. Het percentage van den omzet op blanco crediet is hier weer het hoogst voor timmerhout en bouw materiaal met 90 pCt. en het laagst voor schoenwerk met 10.5 pCt.

Voor kachels en haarden vinden wij het hoogste percentage, 73.2 pCt., van den omzet op afbetalings-crediet. Als tweede komt meubilair met 57.7 pCt. van den omzet en als derde muziek-instrumenten, die voor 54.7 pCt. op afbetaling werden gekocht. Automobielen staan pas als nummer vijf op de lijst, voorafgegaan door elektrische apparaten met 49.2 pCt.

De omzet van automobielen ten bedrage van ruim 260 millioen, voor de 569 handelaars wier gegevens werden verwerkt, werd voor 37.1 pCt. contant betaald, voor 16 pCt. werd blanco crediet verleend, terwijl 46.9 pCt. werd opgenomen in afbetalings-contracten.

Teruggenomen goederen.

Het hooge percentage teruggenomen goederen, waarvoor aftrek werd verleend, wordt nader gespecificeerd. Bij verkoopen op afbetaling beliep de waarde der teruggegeven goederen 12 pCt. van den totalen afzet, welke op die basis had plaats gehad. Bij verkoopen op blanco crediet was dit 9.9 pCt. en bij verkoopen à contant 5.2 pCt.

Winkels van bont en fourures hadden het hoogste percentage terugbezorgingen op contante verkoopen, nl. 16 pCt. Warenhuizen volgden met 5.9 pCt. „Drug stores” stonden in deze rubriek onderaan met 0.7 pCt.

Bij verkoopen op blanco crediet waren de terugbezorgingen het hoogst voor muziekinstrumenten, 22.9 pCt.; zij werden gevolgd door schoenwerk met 21.3 pCt. Het gunstigst stonden ervoor de handelaars in steenkool en brandhout met 0.8 pCt., hetgeen gezien den aard van deze goederen, niet behoefte te verwonderen.

Winkels van muziekinstrumenten leidden eveneens bij terugbezorgingen op afbetalings-contracten, en wel met 15.4 pCt. Als tweede komen de meubelwinkels met 13.7 pCt. en onderaan staan de ijzerwinkels met 3.5 pCt.

Automobielhandelaren namen terug op contante verkoopen 3.9 pCt., op blanco crediet-zaken 4 pCt. en op afbetalings-contracten 4.2 pCt.

Credietverliezen.

Het gemiddeld verlies wegens oninbaarheid geleden door 10.264 detaillisten op hun transacties op blanco crediet bedroeg 0.6 pCt. Berekend over hun totalen afzet 0.3 pCt. Het hoogste verlies leden de winkeliers in elektrische apparaten, nl. 1.5 pCt. Het laagste de warenhuizen met 0.4 pCt., beide op hun blanco crediet-transacties.

Het gemiddeld verlies door 2.681 detaillisten geleden op afbetalingszaken bedroeg 1.2 pCt. Berekend over hun totalen afzet 0.2 pCt. Bovenaan staan hier de kleedingmagazijnen met een afbetalings-crediet-verlies van 7.9 pCt. Juwelierszaken kwamen tweede met 4.4 pCt. Het laagste verlies rapporteerden de handelaars in steenkool en hout met 0.2 pCt.

¹⁾ National Retail Credit Survey, Domestic Commerce Series, Nos. 33, 34, 36, Washington, 1930.

De crediet-verliezen van automobielhandelaren waren relatief gering. Op blanco-crediet zaken verloren zij gemiddeld 1 pCt., over hun totalen afzet berekend 0.1 pCt. En op afbetalings-transacties resp. 0.3 en 0.1 pCt.

Innings-percentages.

Rapporten van 3.355 kleinhandelsbedrijven toonen aan, dat het maandelijksch inningspercentage der blanco credieten gemiddeld 44.1 pCt. beliep. Dit beteekent dat de gemiddelde tijdsduur gedurende welke deze rekeningen uitstonden 68 dagen was. Kruidnierszaken vertoonden het hoogste cijfer, nl. 66.8 pCt.; handelaars in timmerhout en bouwmaterialen hadden het laagste, te weten 36.6 pCt.

Gegevens van 597 bedrijven, waaronder warenhuizen, meubelzaken, automobielhandelaren, winkels voor elektrische apparaten en diversen, wijzen op een gemiddeld maandelijksch afbetalingspercentage bij termijncontracten van 13.5 pCt. Dit komt overeen met een gemiddelden tijdsduur voor deze credieten van iets meer dan 7 maanden. In den automobielhandel was dit cijfer 17 pCt., terwijl meubelzaken 10.8 pCt. hadden te boeken.

* * *

Het verdient opmerking, dat de cijfers van het rapport opvallende verschillen aan den dag brengen in de practijk en methoden van credietverleening, die in soortgelijke zaken in zwang zijn. Zoo waren er talrijke winkeliers met 25 maal grooter crediet-verliezen dan andere onder dezelfde classificatie; vele met een 10 maal grooter percentage terugbezorgingen dan hun collega's; en niet zelden waren de innings-percentages van den een half maal zoo hoog als van den ander. Deze groote variaties wijzen op ruime mogelijkheden tot bezuiniging en tot verhooging van de rationaliteit in het distributiestelsel, waarbij ongetwijfeld een nationaal belang gemoeid is.

De bedoeling van het rapport was in de eerste plaats een uitwisseling te bevorderen van ervaringen onder de detaillisten, opdat een ieder zijn eigen handelsmethoden aan het gecompileerd materiaal kon toetsen en er een leidraad aan ontleenen voor zijn toekomstige politiek. Niettemin behoeft het allerm minst alleen een hulpmiddel te zijn voor den kleinhandelaar om zijn credietzaken te herzien. Het kan er tevens toe bijdragen, dat een deel van het voordeel der rationalisering den consumenten in den vorm van lagere prijzen ten goede komt. Dit is ongetwijfeld de reden waarom het Departement van Handel met zijn voortreffelijk ingericht apparaat deze Enquête op zich heeft genomen. Hier hebben wij een proeve van economische voorlichting, die de grootste lof verdient en getuigt van een weldadige samenwerking tusschen de Regeeringsdepartementen en het bedrijfsleven.

Voor de opheffing van geconstateerde misstanden heeft het Amerikaansche zakenleven zich eigen organen geschapen in den vorm van „Trade Associations”, wier leden in onderling overleg handels-regels ontwerpen, welke een stabiliseerenden invloed hebben op de betreffende bedrijfstak. Wij wezen in ons overzicht op het feit, dat winklers van bont en fourures het hoogste percentage terugbezorgingen hadden op contante verkoopen. Daarom vermelden wij als enkel voorbeeld, — dat met vele zou kunnen worden aangevuld — dat sedert kort de Associated Fur Manufacturers, Inc., een dergelijke handelskamer voor den bonthandel, scherpe regels heeft vastgesteld tegen het terugnemen van fourures, indien zij langer dan 5 dagen in het bezit zijn geweest van den koper. De verkoopsvoorwaarden werden gestandaardiseerd, „colportage” verboden en het verleen van inzage in boeken en bescheiden door de eigen handelskamer als regel aangevaard om de inachtneming der voorschriften te kunnen controleren.

Overheidsvoorlichting en zelf-wetgeving zijn eischen van den nieuwen tijd.

Mr. P. LIEFTINCK.

DE HANDEL VAN CHINA GEDURENDE

HET JAAR 1929.

II (Slot).

Het aandeel dat *Nederland* en *Nederlandsch-Indië* in den handel en de scheepvaart op China gehad hebben, geeft in de statistieken van 1929 wederom blijken van een bevredigenden vooruitgang, zooals het onder staande staatje aantoonst.

Bij het lezen van de statistieken van China op het punt van de groepeerings der cijfers onder landen van herkomst en bestemming der goederen, dient echter in het oog te worden gehouden, dat deze groepeerings niet op een vaste basis steunt, maar slechts op een *vrijwillige* opgave van herkomst of bestemming der goederen. De onzekerheid, die aldus in het leven groepeerings wordt, geldt in hoofdzaak den uitvoer, daar bij den invoer de gebruikelijke overlegging der facturen bij inkleding, de douane in staat stelt om het land van herkomst met zekerheid te bepalen. In het geval van uitvoer daarentegen, wordt zeer dikwijls een voorgenomen overlading in een der eerstvolgende buitenlandse havens verzwegen, en daarmee bewerkt, dat de goederen onder een verkeerd rubriek der statistieken ingaan. Daarom moeten wij er rekening mede houden, dat wat onder uitvoer naar *Nederland* geboekt staat, ook voor een groot deel eventuele overladingen naar Duitschland insluit, en dat bij de uitvoeren naar *Nederlandsch-Indië* (dus „invoer uit China” in bovenstaande tabel) nog een aanmerkelijk bedrag bijgeteld moet worden dat, uit China komende, te Hongkong of Singapore wordt overgescheept naar Indië. Vandaar waarschijnlijk, dat de cijfers onder dit hoofd zoo weinig vooruitgang toonen.

Van meer positieve betekenis en betrouwbaarheid voor internationale vergelijkingen is de groepeerings der in- en uitgeklaarde schepen onder hun respectievelijke vlaggen. In dit verband kunnen wij in de laatste jaren een doorlopende toeneming van de *tonnenmaat onder Nederlandsche vlag* in Chinese havens constateeren. De cijfers voor de laatste vijf jaren zijn als volgt.

	Onder Nederlandsche Vlag		Onder alle vlaggen te zamen
	Aantal bodems	(register ton)	(register ton)
1925	547	1.844.326	128.202.625
1926	556	1.891.772	134.659.606
1927	690	2.273.536	116.210.785
1928	761	2.647.009	162.630.001
1929	886	3.236.819	154.667.910

In deze cijfers zijn in- en uitklaringen afzonderlijk gerekend en bij elkaar geteld; dus zouden de getallen door twee gedeeld moeten worden om ongeveer (wegens schepen die van 31 Dec. tot 1 Januari in de havens liggen) het aantal schepen te vinden dat in den loop van het jaar een Chinese haven heeft aangedaan. Volgens het criterium naar tonnenmaat komt de Nederlandsche vlag nu op de zevende plaats in de volgorde: Engelsch, Japansch, Chineesch, Amerikaansch, Noorsch, Duitsch, Nederlandsch, Fransch, enz.; doch in percentsgewijze toeneming van 1925 tot 1929 spant zij den kroon met 75½ pCt. meer tonnenmaat, tegen 20 pCt. voor alle vlaggen tezamen. Wij zijn dus wel een heel eind opgeschoten sinds het jaar 1889, toen in de handelsstatistieken van China het woord *Nederland* in het geheel niet voorkwam!

De belangrijke ontwikkeling van Nederlandsche activiteit in China in zake de *havenwerken van Hoeloetau*, valt eerst in 1930. Echter vinden wij in het bijzondere verslag omtrent Sjenjang (Moekden) aangestipt, dat Hoeloetau op slechts 184 Eng. mijlen afstand van Moekden ligt, en de natuurlijke uitvoerhaven belooft te worden van het in de laatste jaren door den aanleg van spoorwegen meer en meer toegankelijk gemaakte gebied van West-Mantsjoerije. Langs den nieuwen lijn naar Tsitsihar zal de kortste

	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Nederland	(In duizend haikwan teels)							
Uitvoer naar China	7.628	3.908	20.460	11.075	10.779	9.003	11.405	11.930
Invoer uit China.....	5,728	8.511	13.501	10.755	17.804	26.760	24.659	39.543
Totaal.....	13.356	12.419	33.961	21.830	28.583	35.763	36.064	51.473
Nederlandsch-Indië								
Uitvoer naar China	13.844	13.600	20.733	37.377	31.833	27.021	49.162	55.998
Invoer uit China.....	9.129	8.085	9.317	10.117	9.390	10.856	11.865	12.459
Totaal.....	22.973	21.685	30.050	47.494	41.223	37.877	61.027	68.457

verbinding tusschen Noord China en Siberië over Hoeloetau loopen.

Een onderwerp dat in de statistieken van 1929 voor het eerst als een afzonderlijk hoofdstukje wordt behandeld — en waarbij onze industrie ook een woordje mede moest kunnen spreken — is *Luchtvaart*. De groote stoot voor de ontwikkeling van de civiele luchtvaart in China (de militaire bestond reeds lang) werd in 1928 gegeven toen generaal Tsjang Wei-tsjang een rondvlucht door geheel China maakte en overal veel enthousiasme verwekte, die zich spoedig daarna uitte in de bestelling van een groot aantal vliegtuigen. Zoo werden in het jaar 1929, 33 Amerikaansche, 29 Engelsche, 23 Duitsche en 17 Fransche vliegtuigen voor commercieel gebruik ingevoerd, waaronder groote passagierstoestellen. Het aantal luchtvaartlijnen dat in China met vrucht geëxploiteerd kan worden is legio; vliegvelden zijn betrekkelijk gemakkelijk te vinden of aan te leggen, en het veelvuldig voorkomen van water laat ook het gebruik van z.g. „amphibians” toe, die zoowel op water als op land kunnen neerstrijken. Er is echter een groot gebrek aan goede piloten.

* * *

Omtrent de eindconclusie van het verslag valt nog een opmerking te maken. Het is min of meer een traditie geweest, dat in de slotwoorden van zijn jaarlijksch verslag de Statistical Secretary zich in eenigszins gedeekte termen richt tot de Chineesche autoriteiten, en haar er nog eens aan herinnert, hoe noodzakelijk het is om door een goed handelsbeleid (lees: door opheffing van den langen reeks schromelijke misstanden waarmede de handel te kampen heeft) het economisch leven van het land in goede banen te leiden, enz. enz. Het laatst verschenen jaarverslag is in dit opzicht ook geen uitzondering geweest, en waar de steller er van toegeeft, dat er een verrassende, gestadige uitbreiding in den handel van China te constateeren valt, die — gelet vooral op de omstandigheden — wel tot optimistische verwachtingen aanleiding mocht geven, vindt hij het toch noodig om „hen die het welzijn van China en zijn zoozeer geplaagde, voor een deel bijna uitgehongerde bevolking ter harte hebben” er aan te herinneren, dat dit geen reden is om niet toch alle krachten in te spannen en verbeteringen aan te brengen, waar deze zoo hoogst noodig zijn, op straffe van „verlies van afzetgebieden die eens verloren, niet zoo gemakkelijk weer terug te winnen zijn”.

Dit moge een woord van pas zijn voor hen, aan wie deze vermaningen in hoofdzaak gericht zijn; voor ons, buitenlandsche lezers, meen ik dat de slotconclusie eenigszins anders mocht luiden, en wel: — dat indien onder de meer dan treurige omstandigheden der afgelopen jaren, China inderdaad nog een zich op hoogst merkwaardige wijze uitbreidende handelsactiviteit heeft weten te ontwikkelen, men zeker wel rekening mag houden met de ontzaglijke potentialiteiten van zoo'n markt voor het geval, dat de omstandigheden zich eens *ten goede* mochten gaan wijzigen!

THOS. T. H. FERGUSON.

Naschrift. Van redactiewege werd mij er op gewezen, dat in de in bovenstaande bespreking voorkomende tabellen geen rekening is gehouden met de waardedaling van het zilver, en de meening geopperd, dat de cijfers, herleid tot een zelfden zilverprijs, wel-

licht een betere maatstaf ter beoordeeling zouden zijn.

Dit is met betrekking tot de handelsstatistieken van China altijd een „moot point” geweest. Men begrijpt dat, gelet op het overgrote deel van de lezers van deze statistieken, dat gewend is in termen van een gouden basis te denken, deze vraag meermalen ter sprake is gebracht. Toch is men er nooit toe gekomen om in de Chineesche handelsstatistieken ook slechts zijdelings de goud-equivalenten te betrekken, met uitzondering alleen van de douane-opbrengst, die toch in zulk nauw verband staat met een directe goud-schuld aan het buitenland.

De handel van China toch wordt gevoerd in een zeer uitgestrekt milieu van zilver als waardemeter. Zoowel de producent als de uiteindelijke consument kent niets dan zilveren en koperen munt. Voor hem varieeren de prijzen in zilver slechts langzaam, volstrekt niet naar rato van de fluctuaties van den zilverkoers op de wereldmarkt. De consument heeft van jaar tot jaar slechts weinig meer (want een zekere geleidelijke stijging is wel te bespeuren) disponibel voor zijn dagelijksche behoeften. Wordt de prijs (in zilver) van buitenlandsche artikelen hem te hoog, dan zal hij zich in de consumptie ervan bekrimpen, of omzien naar goedkoopere, die de steeds groeiende binnenlandsche (en Japansche) industrie hem gaarne levert.

Ook de producent ondervindt slechts uiterst langzaam en voor een klein percentage het voordeel van een daling in den zilverkoers, waaruit hij toch, door den hooger *zilverprijs*, die zijn product in het buitenland opbrengt, groot profijt moest trekken. De meerdere winst blijft echter voor verreweg het grootste deel hangen in de handen der ettelijke tusschenpersonen en fiscale bloedzuigers op den weg tusschen de plaats van productie en de haven van verscheping.

Daarom meen ik, dat men nog het dichtst bij de waarheid blijft door de cijfers zooals zij staan — in zilverwaarden uitgedrukt — te beschouwen als de beste maatstaf ter beoordeeling van de toeneming of afneming van de handelsbedrijvigheid, m.a.w. den *omzet* in den geldenden muntstandaard van het land. Men moet echter rekening houden met de verandering in de verhouding tusschen deze cijfers en de kwantiteit of het volume der goederen, wegens verhooging van de eenheidsprijzen die (ook nog lang niet in directe verhouding) met de dalingen van den zilverkoers in verband staan. Hieromtrent is in de bespreking zelf een en ander opgemerkt.

Intusschen blijft het probleem hoogst gecompliceerd. Een poging om de statistieken van China te herleiden tot een gouden waardemeter, zou gepaard moeten gaan met een minutieuze splitsing van de cijfers in een groot aantal factoren en zorgvuldige beschouwing van de omstandigheden, die op iederen factor afzonderlijk invloed hebben. Een herleiding *en bloc* van de totale cijfers lijkt mij een ietwat gewaagd experiment te zijn, maar toch zouden van een ingaande vergelijking der goud- en zilverequivalenten van jaar tot jaar, over een groot aantal jaren, van den handel van een land als China, wellicht nog interessante resultaten verkregen kunnen worden. Te gelegener tijd hoop ik daarom nog eens op dit onderwerp terug te mogen komen.¹⁾

T. F.

¹⁾ Ook na de uitvoerige uiteenzetting van den heer Ferguson moeten wij onze meening handhaven, dat voor de

HEEFT HET GESPREKKENTARIEF VOOR HET LOCALE TELEFOONVERKEER AAN DE VERWACHTINGEN BEANTWOORD.

Tot het stellen van bovengenoemde vraag is alleszins aanleiding, gezien de mededeeling van Z. E. Minister Reymer gedaan, in de Tweede Kamerzitting van 10 December 1929, dat op het gesprekkentarief zou kunnen worden teruggekomen indien het zou blijken niet te voldoen. Tegenover de Eerste Kamer werd in de M. v. A. herhaald dat het slechts een proef betrof en dat aan het bedrijf een goede kans met het gesprekkentarief zou worden gegeven.

In hoever is deze kans met goed gevolg benut en in hoever heeft het gesprekkentarief aan de verwachtingen beantwoord?

In de nota van het hoofdbestuur de P.T.T., derhalve het meest officieele document ten deze, wordt in par. 23 gezegd: „Verwacht mag worden dat het nieuwe tariefsysteem de ontwikkeling van de telefonie zeer ten goede zal komen. De vermindering van het door weinigsprekers verschuldigde is niet onaanzienlijk”. „Door de meerdere aansluitingen welke van het veranderde tariefsysteem het resultaat zullen zijn, zal de achterstand op telefoongebied in Nederland (er zijn hier circa 3 telefonen per 100 inwoners) vergeleken met Duitsland en Zwitserland (zie de bijlage) spoediger kunnen verdwijnen.”

Vanwege de P.T.T. werd reeds in het nummer van Handelsberichten van 20 Maart 1930 door den chef van den officieelen Persdienst der P.T.T. den heer J. G. Pater verklaard: „Voorts is de verwachting van de bedrijfsleiding, dat de betaling naar het gebruik tot groote toeneming van het aantal aansluitingen zouden leiden schitterend bewaarheid...”.

Hoe groot was die toeneming en welke waarde moest daaraan worden toegekend?

Blijkens de staat voorkomende in de M. v. T. op de Postbegroting 1931 bedroeg het aantal nieuwe aansluitingen in de eerste 6 maanden 1929: 5164 en in de eerste 6 maanden 1930: 11739. Deze zooveel grotere toeneming viel echter grootendeels in de eerste drie maanden na de invoering der herziene tarieven. De eerste drie maanden 1930 was deze 7206 en in de tweede drie 4533. Neemt men echter aan, dat de toeneming in het laatste half jaar 1930 niet geringer zal zijn dan in het tweede kwartaal, (de nog niet gepubliceerde cijfers van het derde kwartaal zijn met deze veronderstelling niet in tegenspraak) dan zal het resultaat zijn, dat in 1930 het aantal nieuwe aansluitingen circa tweemaal zoo groot zal zijn als in 1929. Voorwaar op zichzelf gezien een mooi resultaat.

In vergelijking met de toeneming van het aantal aansluitingen in andere landen, en dat is de eenige juiste maatstaf, is deze vooruitgang echter nog poover.

Uit de hiervolgende staat blijkt hoe groot de ach-

Aantal telefoontoestellen per 100 inwoners.

	1 Jan. 1924	(1 Jan. 1928)	1 Jan. 1930	Toeneming tot 1 Jan. 1930
Vereenigde Staten	13.7	(15.8)	± 16.6	± 2.9
Canada	11.0	(13.2)	± 13.9	± 2.9
Denemarken	8.-		9.4	1.4
Zweden	6.7		8.3	1.6
Noorwegen.....	6.1		6.6	0.5
Australië	5.0		7.9	2.9
Zwitserland	4.6		6.7	2.1
Duitschland	3.8		5.0	1.2
Nederland	2.7		3.5	0.8
Engeland	2.5		4.1	1.6
België	1.5		3.4	1.9
Frankrijk	1.5		2.6	1.1

beoordeeling van den omvang en de ontwikkeling van de handelsbeweging van China de cijfers van de verschillende jaren op een zelfde basis herleid moeten worden, al is het ook mogelijk, dat in China zelf de daling van den zilverprijs niet die uitwerking heeft als op de wereldmarkt.

(Red.)

terstand van Nederland op telefoongebied is *en hoezeer wij telkenjare nog meer achterop geraken.*

Groot, zeer groot is derhalve deze achterstand van Nederland.

Niet alleen dat het de 10e in de rij is geworden, maar ook onderling zijn de verschillen zeer groot. Was het nu nog zoo dat elk jaar een gedeelte van den achterstand werd ingehaald, maar ook zelfs dat is niet het geval en dat is het meest ontstellende van deze cijfers.

Dat dit met vast abonnement of gesprekkentarief niets te maken heeft moge daaruit blijken dat in de vier op telefoongebied eerst genoemde en derhalve meest vooraanstaande landen, alle toestellen tezamen genomen, het vaste abonnement *ver* overwend is.

De cijfers laten voorts zien dat Engeland, dat in 1924 nog beneden Nederland stond en België, dat er *ver* beneden stond, in 1930 ons of flink zijn vooruitgekomen of nagenoeg hebben ingehaald. Desondanks werd jaar op jaar in de Postverslagen gesproken over de zoo bevredigende gang van zaken wat de toeneming van het aantal aansluitingen betrof.

Wat beteekent nu in het licht van deze cijfers de vermeerdering van het aantal toestellen in Nederland in 1930.

De toeneming van het aantal toestellen (niet der „deelnemers”, zooals in de verslagen der P.T.T. abusievelijk staat vermeld) bedroeg de laatste jaren 7 pCt. In aanmerking nemende het aantal nevenaansluitingen, dat lang niet tweemaal zoo groot werd, en den invloed van de drie gemeentelijke netten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam, zal men er niet of nauwelijks op mogen rekenen, dat dit percentage van 7 pCt. voor Nederland in 1930 op 14 pCt. zal verdubbelen.

De toeneming in 1930 zal derhalve slechts bewegen, dat wij op Engeland althans iets zullen hebben ingehaald, maar deze voor ons land zoo „abnormale” toeneming was nog niet eens in staat om de voor België „normale” toeneming gelijk te komen. Ondanks de extra toeneming in ons land in 1930 zal België dit jaar ons land gelijk komen en waarschijnlijk nog voorbijstreven, zoodat wij op no. 11 der lijst komen te staan. Gesteld zelfs dat de toeneming van het aantal aansluitingen in de komende jaren niet minder wordt dan in het tweede en derde kwartaal 1930, wat zeer optimistisch is, dan zal de achterstand t.o.v. tal van andere landen in 1931 en volgende jaren nog steeds groter worden. Van inhalen van Zwitserland, Engeland, of België zal dan geen sprake meer zijn. Alleen wat Duitschland betreft bestaat daarvoor een kleine kans, omdat aldaar de winst van het telefoonbedrijf gebruikt wordt om de schadevergoedingsplicht na te kunnen komen.

Een bereiken van het aantal aansluitingen in landen als Denemarken en Zweden is derhalve onmogelijk om van Amerika en Australië maar te zwijgen. Toch is er geen reden waarom wij bij welk Europeesch land ook achter zouden moeten staan, maar dan moeten evenals in het buitenland de belemmeringen voor een goede ontwikkeling van de telefoon worden weggenomen.

Het hoofdbestuur moge door zijn persdienst en door andere middelen ons volk suggereeren dat zoo prachtige resultaten zijn bereikt, in het licht der vergelijkende cijfers blijft er tot roemen weinig reden over.

Thans komt de tweede hoofdvraag aan de orde. Is de grotere toeneming van het aantal aansluitingen in 1930 al of niet te danken aan het tariefsysteem?

Bij de beantwoording van deze vraag is het geheele complex der herziening betrokken. Deze hielden nl. een niet onaanzienlijke tariefsverlaging in. Zoowel het interlocale tarief op korten afstand en het afstandsgeld als ook het locale tarief werden verlaagd. Het entreegeld werd gedeeltelijk met 50 pCt. verminderd en gedeeltelijk geheel afgeschaft.

Het feit, dat de aangeslotenen per jaar *gemiddeld*

een aanmerkelijk bedrag minder voor de telefoon behoeven te betalen is dan ook geheel en uitsluitend te danken aan deze *verlagingen*. Alleen het feit, dat *in een en hetzelfde* net de een meer en de ander minder moet betalen is het gevolg van het tarief per gesprek.

Wat nu deze tweede hoofdvraag betreft wordt in het Voorloopig Verslag er terecht op gewezen, dat in Arhem, (waar de verlaging van het locale tarief in het gesprekkentarieef verdisconteerd tengevolge van bijzondere omstandigheden was uitgeschakeld), het aantal aangesloten met pl.m. 50 was teruggelopen nadat het gesprekkentarieef was ingevoerd. Het vorig jaar was de toeneming aldaar nog pl.m. 130. Ook zelfs voor vele weinigsprekers woog blijkbaar het ongerief door het gesprekkentarieef veroorzaakt even zwaar of zwaarder dan de uiteindelijke verlaging van hun telefoonbudget.

Als tegenhanger geldt dat in netten, waar door bijzondere omstandigheden het gesprekkentarieef met 1 Jan. 1930 nog *niet* kon worden ingevoerd, de toeneming van het aantal aansluitingen circa 2½ maal zooveel was als in gelijke periode van het vorige jaar.

Indien in het in die netten gehandhaafde vaste abonnement eenzelfde verlaging van het locale tarief verdisconteerd zou zijn als in het gesprekkentarieef, zou in die netten de toeneming echter nog aanzienlijk groter geweest zijn. Dat deze verlaging van het locale tarief werkelijk niet gering was, blijkt wel uit den staat, voorkomende in het verslag van den chef van den Postdienst der P.T.T. in de Nederlandsche Mercur van 19 Juni 1930. Blijkens deze staat bedroeg de tariefsverlaging gemiddeld per abonné:

	Abonné	Vast abonnement	
Aalsmeer ...	200	f 45,—	f 2,88 of 6,4 %
Vlissingen ..	443	„ 50,—	„ 7,19 „ 14,4 %
Enkhuizen ..	431	„ 50,—	„ 10,89 „ 21,7 %
Almelo	738	„ 60,—	„ 9,05 „ 15 %
Deventer	1369	„ 65,—	„ 13,38 „ 20,6 %
Middelburg ..	586	„ 60,—	„ 12,59 „ 21 %

Zooals uit deze cijfers blijkt was de verlaging in het gesprekkentarieef verdisconteerd niet gering en indien deze ook in het vaste abonnement zou zijn verwerkt zou in de netten waar met 1 Jan. 1930 nog voorloopig het vaste abonnement is gehandhaafd, de reeds flinke toeneming van het aantal aansluitingen nog veel groter zijn geweest.

Is derhalve de extra toeneming in 1930 op zichzelf beschouwd lang niet zóó groot als door het Hoofdbestuur in uitzicht werd gesteld, en zullen wij zelfs in plaats van in te halen bij verschillende landen nog meer achterop geraken, deze extra toeneming in 1930 is tenslotte niet aan het tariefsysteem of aan de tariefsvorm, m.a.w. niet aan het gesprekkentarieef te danken, maar alleen en uitsluitend aan de verschillende verlagingen welke tegelijkertijd in het tarief zijn aangebracht.

Dit wijst er tevens op, dat de steeds toenemende achterstand niet moet worden bestreden met een verkeershinderend, totaal nutteloos lapmiddel als een gesprekkentarieef, maar door de hier te lande nog steeds zo abnormaal hoge tarieven te verlagen. In dezen tijd van malaise moet het bedrijfsleven in Nederland niet in vergelijking met het buitenland worden gehandicapt. Evenals in het buitenland moeten de winsten van het telefoonbedrijf voor den dienst zelve worden besteed. Als er, zooals in 1928 en 1929 respect. f 33.70 en f 54.50 winst *per abonné* wordt gemaakt, dan kan zelfs een populair en *rechtvaardig* vast abonnement geen redding brengen.

Vierkant onjuist is het echter om de ware oorzaak van den steeds groter wordenden achterstand te verzwijgen en ter wille van een mooie technische uitvinding zooals de meervoudige telling, het vaste abonnement en de vorming van streeknetten over boord te gooien en daarvoor in de plaats te nemen het *volkomen willekeurige, hoogst onrechtvaardige en verkeersbelemmerende gesprekkentarieef*. Elk dezer

woorden hóop ik binnen zeer korten tijd nader te staven in een breeder opgezette studie. Reeds thans meende ik evenwel er op te moeten wijzen, dat het gesprekkentarieef *niet* aan de gestelde verwachtingen heeft beantwoord en te dien opzichte het fiasco volkomen is.

Mr. P. G. KNIBBE.

Leiden, November 1930.

ROTTERDAM'S HAVEN.

De Heer C. Vermey te Rotterdam schrijft ons:

In het dezer dagen verschenen Centraal Rapport over de Rotterdamsche Begroting 1931 zijn door een aantal Raadsleden beschouwingen gewijd aan de Rotterdamsche haven. Men doet de overgrote meerderheid der Raadsleden wel nauwelijks onrecht aan, wanneer men stelt, dat op enkele uitzonderingen na de haven van Rotterdam in den breedsten zin genomen, voor hen terra incognita is, waarover zij veel gehoord en wellicht zélf ook wel gesproken hebben, maar tegenover welker „techniek” zij vrijwel vreemd staan. Men moet den goeden wil dan ook waardeeren waarmede de leden van Rotterdam's Raad trachten zich op de hoogte te stellen van en een oordeel te vormen over een voor leeken zóó ingewikkelde materie en het is daarom dubbel te betreuren, dat sommige leden zich hebben laten verleiden tot opmerkingen die, hoewel voortvloeiend uit hun blijkbare onbekendheid met de zaak, waarover zij meenen te mogen oordeelen, nóch tans onbillijk zijn tegenover hen wien hun critiek geldt.

Sommige leden, zoo lezen wij, spraken de meening uit, dat afgescheiden van de hiervoren opgesomde bezwaren, de ontwikkeling der Rotterdamsche haven en van het Rotterdamsche havenverkeer veel zorgen baart, ook buiten beschouwing gelaten de voor het oog en blik minder goede conjunctuur. Met name komt tot nu toe het stukgoedverkeer over Rotterdam niet tot ontwikkeling. *Hoe beteekenend wellicht op zichzelf en uit een oogpunt van documentatie heeft de arbeid der inmiddels opgeheven Stukgoedcommissie voor die ontwikkeling tot nu toe weinig vruchten opgeleverd.*

Wanneer men zelf het ietwat twijfelachtig voorrecht heeft genoten deel van bedoelde commissie en enkele harer sub-commissies uit te maken, wrijft men zich onwillekeurig bij het lezen der cursief gedrukte verzuchting de oogen uit. Of de leden, die zoo spraken, hebben zich nimmer de moeite getroost de door de Stukgoedcommissie ingediende voorstellen te bestudeeren — wellicht is hun de portée daarvan ontgaan — of wel hun memorie speelt hun parten en verleidt hen tot het poneeren eener stelling, die voor den omvangrijken arbeid der commissie van wel heel weinig waardeering getuigt. Er moge allereerst aan herinnerd worden, dat de rapporten der Stukgoedcommissie, die voor een deel althans een voortdurend wisselende materie behandelden en wilden zij dus niet „verouderen” spoedig in studie dienden te worden genomen, ruim anderhalf jaar zijn blijven liggen. Toen zij tenslotte aan de orde werden gesteld, geschiedde zulks alleen om de Stukgoedcommissie mitsgaders hare aanbevelingen op „eervolle” wijze te begraven. Over die aanbevelingen is in den Raad nimmer ook zelfs van gedachten gewisseld. Men heeft er zich toe bepaald op voorstel van B. en W. de vruchten van den commissarialen arbeid met het oog op de „eerlang te installeeren commissie voor het havenbedrijf” voorhands te „conserveeren”, ofschoon de aanbevelingen, resultaat van nauwgezette studie en toegewijden arbeid door voor hun taak alleszins berekende deskundigen, juist beoogden het kwijnend stukgoedverkeer in Rotterdam's haven te stimuleeren!

Sedert het besluit om de Stukgoedcommissie op te heffen en haar voorstellen „ad akta zu legen” is er ..... niets gebeurd. Wij twijfelen niet aan de diligentie van het Gemeentebestuur dat ongetwijfeld in

stille aan de bevordering der havenbelangen werkt — de rechtgeaarde Rotterdammer timmert nu eenmaal niet gaarne aan den weg — en nemen gaarne aan dat de installatie der commissie voor het havenbedrijf aanstaande is. Wij komen er echter tegenop dat „sommige leden” die dan toch maar hebben voorgestemd toen het liquidatie-besluit genomen en „la mort sans phrase” over de met zooveel illusies geïnstalleerde Stukgoedcommissie werd uitgesproken, niet schromen thans ietwat denigreerend over de resultaten van den arbeid dier stukgoedcommissie te spreken. Dezen leden zou een mea culpa beter passen dan misplaatste critiek of scepticisme.

HET INTERNATIONALE GLOEILAMPENKARTEL. ¹⁾

In de gloeilampenindustrie worden, meer dan in eenigen anderen industrieelen bedrijfstak, de economische overeenkomsten, wat vorm en uitwerking betreft, bepaald door den technischen en wetenschappelijke vooruitgang. Deze vooruitgang brengt, daar de fabricatie nauw verband houdt met octrooien, eenerzijds belangengemeenschappen in de productie te weeg, terwijl hij anderzijds tengevolge van de rationalisatie van de fabricatiemethoden de overeenkomsten betreffende den verkoop volkomen ontbindt. Deze verkoopsovereenkomsten konden voor het meerendeel slechts gesloten worden, wanneer van een fabrieksprocédé langzamerhand door techniek en wetenschap afstand werd gedaan.

Het monopolierecht was ongetwijfeld een machtige hulp voor de oude ondernemingen, maar aangezien het „Patentant” de octrooien slechts in beperkte mate beschermde, behoeft het haar niet tegen de oprichting van nieuwe gloeilampenfabrieken. Bovendien stelde de intensieve mechanische fabricatie de nieuwe ondernemingen in staat met meer succes tegen de oude industrieën te concurreeren op het gebied van de gloeilamp dan op dat van de gevoelige mechanische producten. Voor zooverre het artikel in serieproductie werd voortgebracht, kon de elektrische lamp evenmin als de dynamo worden gemonopoliseerd door de oude ondernemingen met massaproductie.

In de gloeilampenindustrie was er nog plaats voor overeenkomsten betreffende de productie en den verkoop. Evenwel werden in deze industrie de financiële overeenkomsten meer en meer vervangen door coöperatieve organisatievormen, vooral sedert de uitvinding van de Wolframlamp. De enorme ontwikkeling van de elektrische lamp leidde tot de oprichting op groote schaal van nieuwe gloeilampenfabrieken in de periode van 1890 en 1912. Met uitzondering van Julius Pintsch A. G. konden de gespecialiseerde fabrieken op den duur niet de concurrentie volhouden tegen de niet-gespecialiseerde ondernemingen en de gasgloeilampen. De techniek veranderde zeer snel en veroorzaakte telkens een grooten terugslag op de productiekosten en de prijzen, zoodat de exploitatie van oude patenten en fabrieksprocédés geen veilige economische basis kon vormen voor de gespecialiseerde fabrieken. De kostbare laboratoria konden op den duur slechts door de groote niet-gespecialiseerde ondernemingen in stand worden gehouden. Deze konden on-

¹⁾ Overeenkomstig de aanbevelingen van de Internationale Economische Conferentie en het Raadgevend Comité, die een zekere mate van publiciteit vorderden, wat het leven en den invloed van de internationale kartels betreft, hebben de heeren Benni (Italië), Lammers (Duitsland), Marlio (Frankrijk), Meyer (Luxemburg) en Sir Harry McGowan (Groot-Brittannië) met behulp van het secretariaat van den Volkenbond en gebruik makende van de informaties, die uit de meest geautoriseerde bronnen zijn geput, monographiën over dit onderwerp opgesteld. Deze monographiën zijn thans door den Volkenbond uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de schrijvers.

Wij zijn er van overtuigd, dat ook in Nederland voor deze particuliere onderzoeken belangstelling bestaat en laten hier een gedeelte van de studie over het Internationale Gloeilampenkartel volgen, terwijl wij binnenkort op enkele andere studies hopen terug te komen. (Red.)

ophoudelijk voordeel trekken uit den technischen vooruitgang, maar niet zonder er talrijke millioenen in te steken, zooals het geval was met de A.E.G., bijv. na de proefnemingen met de Nernstlamp.

De prijsverlagingen, gepaard gaande met kwaliteitsverbeteringen vormden voor de oude gloeilampenfabrieken en de niet-gespecialiseerde groote ondernemingen een beter wapen tegen nieuwe ondernemingen dan het monopolierecht. Daarentegen hadden deze monopolies beteekenis in den strijd tusschen de groote niet-gespecialiseerde ondernemingen onderling, zonder in elk geval langen tijd den economischen en technischen vooruitgang van bepaalde niet-gespecialiseerde ondernemingen te kunnen belemmeren. Daaraan is het toe te schrijven, dat, tengevolge van de zeer nauwe belangen van de niet-gespecialiseerde ondernemingen op andere productieterrinen, weldra patentovereenkomsten werden afgesloten, die na de langzame verdwijning van diverse fabrieksprocédés voor het meerendeel werden omgezet in verkoopsovereenkomsten. Het oprichten van productie- en verkoopkartels was daarom zoo gemakkelijk, omdat de gloeilampenindustrie ten allen tijde geografisch geconcentreerd en in een betrekkelijk klein aantal ondernemingen gegroepeerd is geweest, ondanks de neiging tot verbrokkeling.

Toen dit stadium van ontwikkeling eenmaal was bereikt en de toestand voorloopig was gestabiliseerd, begonnen de kartels zich internationaal te ontwikkelen. Een andere mogelijkheid bestond feitelijk niet, gegeven de afhankelijkheid van de gloeilampenindustrie van octrooien, haar machtige exportbelangen, evenals de internationale banden en de financiële concentratie van de electrotechnische industrie. De concurrentie tusschen de dochtermaatschappijen, die de diverse niet-gespecialiseerde ondernemingen in het buitenland hadden opgericht, eischten eveneens een overeenkomst op internationale basis. De internationale overeenkomsten zijn eveneens begunstigd door de concentratie van de productie van gloeilampen in een klein aantal trusts en landen. Ondanks de ontwikkeling van de Nederlandsche en Engelsche gloeilampenindustrie gedurende den oorlog, zijn het Duitschland en de Vereenigde Staten, die voor en na de leiding hebben op de wereldmarkt.

* * *

Tot het Internationale Gloeilampenkartel zijn ongeveer 27 moedermaatschappijen toegetreden, waaronder 8 concerns met 36 dochtermaatschappijen. Dit kartel omvat thans 18 staten, waar fabrieken zijn of waren gevestigd. Buiten het Kartel zijn alleen de Ver. Staten en Canada gebleven, die slechts indirect in de overeenkomsten geïnteresseerd konden worden.

De toetreding van nieuwe ondernemingen tot het kartel hangt af van de reputatie van de ondernemingen evenals van het aanvaarden van de vastgestelde contingenten of andere verplichtingen.

De producenten, die, buiten de Vereenigde Staten en Canada, niet tot het kartel zijn toegetreden, brengen ongeveer 10 pCt. van de wereldproductie van elektrische lampen voort. Een bepaald aantal van de Duitse producenten, die niet tot het kartel behooren, zijn gegroepeerd in de Vereinigung Niedervelt.

Omvang en werking van het Kartel.

Bijna alle belangrijke fabrieken van elektrische lampen op de wereld staan thans met elkaar in betrekking door het Internationale Kartel of door andere overeenkomsten en financiële participaties. De Vereenigde Staten zijn weliswaar geen lid van het Kartel, maar oefenen door hun talrijke internationale relaties op de industrie van elektrische lampen in Europa en overzeesche landen eveneens invloed uit.

Daarentegen bestaat er geen enkele contractueele band met Rusland. Bovendien werkt de Russische gloeilampenindustrie bijna uitsluitend voor de binnenlandsche markt.

In de categorie van courante lampen heeft men een aanzienlijke vermindering van het aantal typen doorgevoerd. In Duitschland had deze unificatie tengevolge, dat 80 pCt. van de lampen voor dagelijks gebruik tot de nieuwe standaardserie behooren.

De regels, gevolgd voor de vaststelling van prijzen, zijn niet alleen het resultaat van de concurrentie van het buitenland, maar eveneens van de in de gloeilampenindustrie overheersende tendens, om de winsten te doen stijgen door vermeerdering van den omzet.

Sedert de totstandkoming van het Kartel zijn de prijzen van elektrische lampen in Duitschland aanzienlijk gedaald, daar de prijzen van de lampen gevuld met gas teruggebracht zijn tot de laagste prijzen van de luchtledige lampen. De standaardisatie heeft tot een aanzienlijke verlaging van de prijzen geleid. De categorieën van lampen, welke hoofdzakelijk voor de algemeene verlichting dienst doen, tot 60 Watt, kostten in 1929/'30 gemiddeld voor den consument R.M. 1.09 per lamp exclusief belasting, tegen R.M. 2.03 in 1913/'14. Toen het Internationale Kartel tot stand kwam (1924—1925), bedroeg de overeenkomstige prijs R.M. 1.22. Sedertdien zijn de Deutsche prijzen dus met 11 pCt. gedaald. Indien men de vóóroorlogsche prijs van de lamp voorstelt door het cijfer 100, bedraagt de prijs in 1929/'30 dus 54.

De overige Europeesche producenten hebben een zelfde prijspolitiek toegepast, zoodat sedert de totstandkoming van het Internationale Kartel de prijzen in al deze landen zich in dezelfde richting hebben ontwikkeld als in Duitschland. Voor de overzeesche landen is de prijspolitiek verschillend georiënteerd geweest. Toen eenmaal de strijd om de afzetgebieden, die de verkoopprijzen weinig winstgevend had gemaakt en vaak zelfs lager dan de kostprijs, was geëindigd, trachtte men in het vervolg rekening te houden met transport- en distributiekosten, die hooger waren dan die op de binnenlandsche markt.

De gloeilampenfabrieken hebben haar prijzen slechts tot een zoo laag niveau ten opzichte van dat van vóór den oorlog kunnen verlagen tengevolge van de rationalisatiemaatregelen, die zij, dank zij het kartel en de financieele deelnemingen hebben doorgevoerd. De medewerking van verschillende ondernemingen op technisch en handelsgebied hebben tot een belangrijke verlaging van de productie- en verkoopprijzen geleid. Het is moeilijk na te gaan, in welke mate de consument geprofiteerd heeft van de verkregen besparingen in productie en verkoop.

Terwijl de cijfers van den wereldhandel in elektrische lampen tusschen 1913/'14 (dit jaar vastgesteld op 100) en 1920/'21 slechts met 9 pCt. zijn gestegen, wijzen de latere jaren een achteruitgang aan onder invloed van de inflatietroebelen. Na in 1923 te zijn gevallen op 41 pCt. en zich in 1924/'25 hersteld te hebben tot 97 pCt., bedroegen de omzetcijfers in 1925 181 pCt., in 1926 191 pCt., in 1927 211 pCt., in 1928 238 pCt. en in 1929 256 pCt. t.o.v. van het vóóroorlogsche cijfer. Bij deze berekeningen is geen rekening gehouden met de groote consumptielanden (Vereenigde Staten en Canada).

Bij wijze van voorbeeld, volgen hier de totale verkoopcijfers van de Osram G.m.b. H.:

Jaar	Wereld	Waarvan in Duitschland
	in miljoenen stuks	
1925—'26	115.4	64.7
1926—'27	120.0	72.0
1927—'28	149.1	89.1
1928—'29	160.5	94.5

Deze stijging van de verkoopcijfers kan niet uitsluitend beschouwd worden als een gevolg van het Internationale Kartel; andere factoren hebben hier eveneens een rol gespeeld, zooals de algemeene toepassing van electriciteit. Het is echter aan geen twijfel onderhevig, dat de vooruitgang op electriciteitsgebied begunstigd is door de eendrachtige en, machtige pro-

pagaanda voor de „Lichtwirtschaft", evenals door den lagen prijs van elektrische lampen ten opzichte van de vóóroorlogsche periode.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand October 1930, afzonderlijk en vereenigd met die der vorige maanden, in vergelijking gebracht met de raming van dat jaar en de opbrengst over dezelfde tijdvakken van 1929.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 41.064.500 op tegen f 44.225.800 in October 1929 en vertoonden mitsdien een achteruitgang van f 3.161.300. Daarentegen overtrof de totale opbrengst de raming met een bedrag van f 681.600.

De totaal-opbrengst over de eerste tien maanden van dit jaar bedroeg f 421.375.000, d.i. f 3.369.000 meer dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Ook de raming werd in genoemde periode overschreden en wel met f 17.545.800.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonden in October jl. de dividend- en tantiëmebelasting, de wijn-, de gedistilleerd-, de bier-, de suiker- en de tabakaccijns een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de zout- en de geslachtsaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de rechten en boeten van zegel, de rechten en boeten van registratie, de rechten en boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking, de domeinen, wegen en vaarten en de loodsgelden. De loop der middelen was dus verre van bevredigend. Zondert men de dividend- en tantiëmebelasting en de accijnsen uit, dan was over de geheele linie een inzinking waar te nemen. Het eenige, wat hierbij nog in aanmerking moet worden genomen, is, dat in den totalen teruggang van ruim f 3.161.000 voor een bedrag van f 1.842.000 wordt bijgedragen door de successierechten en dat de opbrengst van dat middel in de maand October 1929 abnormaal hoog was.

Het decrees, dat de grondbelasting vertoonde, beliep f 230.300. Ook op zichzelf beschouwd, was de opbrengst laag. Een inkomst van nog geen f 930.000 is voor de maand October zeer ongunstig. Aan den anderen kant moet worden bedacht, dat de eerste maanden van het jaar bijzonder ruime ontvangsten hebben opgeleverd. Daaraan is het dan ook te danken, dat de middenstaat voor de eerste tien maanden een surplus van f 463.400 aanwijst boven de inkomst van het tijdvak Januari t/m. October 1929. Vergelijking der cijfers van de verschillende dienstjaren laat zien, dat het sneller tempo van invordering van invloed is geweest. Het evenredig deel der raming werd tot dusver met f 2.716.200 overschreden, doch hiertegenover staat, dat de laatste maanden van het jaar voor dit middel niet zoo gunstig zijn.

Van de personeele belasting valt ongeveer hetzelfde te zeggen. In de afgelopen maand kwam f 1.900 minder binnen dan in October 1929, een overigens voor deze belasting onbelangrijk bedrag. Voor dit middel geldt echter in nog sterkere mate, dat de vorige maanden van het jaar gunstig zijn geweest. Gerekend over tien maanden, werd in het loopende jaar een surplus ontvangen van f 1.190.200. Ook hier is de vluggere kohierbewerking een factor van betekenis; de aanslagen van het loopende jaar werden vroeger ontvangen dan in 1929. Ook ten opzichte van de raming maakt dit middel een goed figuur. Het voordeelig saldo, in de eerste tien maanden verkregen, bedraagt f 2.329.500, waardoor veilig mag worden aangenomen, dat het voor 1930 geraamde opbrengstcijfer van f 27.500.000 ruim zal worden gehaald.

In tegenstelling met de vorige maand gaf de in-

komstenbelasting ditmaal een vermindering in opbrengst, zij het tot het niet belangrijke bedrag van f 29.100. Daarentegen werd de gemiddelde maandraming met f 135.200 overtroffen, waaruit blijkt, dat de opbrengst, op zichzelf beschouwd, niet zoo gering was. Ook bij dit middel hebben de voorafgaande maanden van het loopende jaar ruime baten opgeleverd. In het tijdvak Januari t/m. October werd een voorsprong verkregen van f 5.214.000 boven de opbrengst van dezelfde maanden van het vorige jaar en van f 5.327.100 boven ^{10/12} der raming. Neemt men bovendien in aanmerking, dat de laatste maanden van het jaar voor de inkomstenbelasting in den regel vrij voordelig zijn, dan blijkt, dat het hier besproken middel zich tot dusver goed op peil heeft gehandhaafd. Bij vergelijking van de ontvangsten over de eerste tien maanden van 1929 en 1930 blijkt, dat de bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Oct. 1929	Jan. t/m. Oct. 1930
1926/27....	f 470.700	—
1927/28....	„ 1.793.700	f 274.800
1928/29....	„ 53.344.900	„ 1.130.900
1929/30....	„ 11.170.400	„ 58.271.100
1930/31....	—	„ 12.316.900
Totaal ..	f 66.779.700	f 71.993.700

Uit de hier gegeven cijfers blijkt, dat de vooruitgang alleen zit in de nieuwe belastingjaren. Ook bij dit middel valt dus aan een vluggere betaling der aanslagen te denken. Uit een en ander mag worden afgeleid, dat de huidige economische depressie zich in de opbrengst der inkomstenbelasting nog niet doet gevoelen, hetgeen mede zijn verklaring vindt in de omstandigheid, dat de aanslagen op in het verleden genoten inkomsten berusten.

Ook de vermogensbelasting vertoonde een lager opbrengstcijfer. Het nadeelig verschil bedroeg slechts f 8.200. Verder bleven de ontvangsten bij de gemiddelde maandraming rond 1½ ton ten achter. Dank zij de omstandigheid, dat ook bij dit middel de voorafgaande maanden voordelig zijn geweest, werd in de eerste tien maanden f 775.800 meer geboekt dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, terwijl 10/12 der raming met f 219.300 werd overtroffen. Waar bovendien de beide laatste maanden van het jaar doorgaans gunstig afsteken bij de vijf daaraan voorafgaande, kan het oordeel over den loop der vermogensbelasting in 1930 toch wel gunstig luiden.

De dividend- en tantiëmebelasting gaf ditmaal een stijging in opbrengst te zien en wel tot het niet geringe bedrag van f 706.800. Voor de maand October was de ontvangst (f 1.781.900) vrij hoog. Hiertegenover moet evenwel worden opgemerkt, dat in de voorafgaande maanden langzamerhand een beduidende achterstand is ontstaan. Gerekend over tien maanden, werd in 1930 f 1.886.900 minder ontvangen dan in het vorige jaar. Het vermoeden, in vorige overzichten geuit, dat bij het uitreiken der aanslagen eenige vertraging zou hebben plaats gehad, wordt door de hogere ontvangst van October jl. bevestigd. Wellicht is hiervan in de beide resterende maanden nog eenige invloed ten goede te verwachten, doch de kans, dat het decrees zal worden ingehaald, is wel zeer gering. Dat 5/6 der raming met f 964.400 werd overschreden, zegt in dit verband niet veel. De meeste dividenduitkeringen hebben omstreeks de helft van het jaar plaats; er moet dus op worden gerekend, dat de gemiddelde maandraming in de beide laatste maanden van het jaar niet zal worden bereikt.

De invoerrechten deden in de afgelopen maand f 316.500 minder in de schatkist vloeien dan in de gelijknamige maand van 1929. Vermoedelijk wijst deze daling vooral op de verlaging der eenheidsprijzen van belaste fabriekaten. Toch was de ontvangst niet onbevredigend, nl. f 513.600 boven de gemiddelde maandraming. Bovendien kan dit middel wel een stootje verdragen, daar de eerste maanden van het jaar gunstig zijn geweest. Vergeleken met de eerste

tien maanden van 1929, kwam in het loopende jaar tot dusver f 820.900 méér binnen, al moet hierbij ook worden bedacht, dat de eerste maanden van 1929 tijdens de vorstperiode lage opbrengsten gaven. Van meer belang is, dat 10/12 der raming met f 2.778.300 werd overschreden. Het statistiekrecht maakt op den middenstaat een veel ongunstiger indruk. In October jl. bedroeg de teruggang f 98.800, gevolg van de vermindering van de eenheidsprijzen bij invoer, doch speciaal bij uitvoer. Over 10 maanden werd f 456.200 minder ontvangen, terwijl het nadeelig verschil met betrekking tot de raming op f 293.400 moet worden gesteld.

De accijnzen, als groep genomen, maakten een beter figuur. Alleen de zout- en de geslachtaccijns liepen in opbrengst terug, eerstgenoemde met f 14.100, laatstgenoemde met f 251.000. Bij dezen laatsten accijns is de daling toe te schrijven aan meer invoer van buitenlandsch gekoeld vleesch, waarvan wel invoerrecht, doch geen accijns wordt betaald. Ook de maandraming werd bij den geslachtaccijns niet gehaald (nadeelig verschil f 89.100). De wijnaccijns gaf een surplus van f 2.300. De beide eerste maanden van het kwartaal zijn voor dit middel echter van weinig gewicht; bovendien zijn de ontvangsten van de vorige maanden verre bij de verwachting ten achter gebleven. De gedistilleerdaccijns wees een stijging in opbrengst aan van f 255.100, dat niet aan een verschil in betaaldagen van den krediettermijnen is toe te schrijven. De hogere ontvangst kan verband houden met de voorgestelde accijnsverhoging. Het bier leverde een accres van f 85.000, dat wellicht aan toevallige omstandigheden is te danken. Opvallend is weer de hooge opbrengst van den suikeraccijns. Na de enorm hooge ontvangst van September jl. (f 7.144.000), valt de opbrengst van October bijzonder mee, al bedraagt de stijging, vergeleken met dezelfde maand van het vorige jaar, ook niet meer dan f 56.500. De suikerprijzen zijn nog steeds laag, waardoor het verbruik toeneemt, terwijl door de wet tot heffing van een compenseerend invoerrecht op suiker de invoer de laatste maanden steeds is gestegen, doordien men nog van den tegenwoordigen toestand wilde profiteeren. Tenslotte de tabakaccijns, die f 555.800 meer opbracht, waarin het sterk toenemend sigarettenverbruik tot uitdrukking komt. Een vergelijking van de opbrengsten der accijnzen over de eerste tien maanden van 1930 met die van 1929 en met de raming leidt tot het volgende resultaat:

	Opbrengst 10 m. 1929	Opbrengst 10 m. 1930	Raming 10 m. 1930
Zout	f 1.617.100	f 1.808.000	f 1.500.000
Geslacht	„ 10.192.800	„ 9.610.000	„ 10.000.000
Wijn	„ 2.095.200	„ 2.034.600	„ 2.250.000
Gedistilleerd ..	„ 28.885.000	„ 30.048.600	„ 30.833.300
Bier.....	„ 12.279.400	„ 13.224.900	„ 12.500.000
Suiker	„ 39.933.000	„ 45.979.100	„ 39.833.300
Tabak.....	„ 22.141.800	„ 24.459.700	„ 21.666.700

De belasting op gouden en zilveren werken leverde f 1.600 minder op; gerekend over 10 maanden bedroeg de toeneming echter f 31.400.

De middelen, die meer in direct verband staan met het zakenleven, ondervonden den verderen invloed van de conjunctuurwisseling. De zegelrechten liepen terug met f 882.800, voor verreweg het grootste gedeelte (f 702.800) te wijten aan een trager vloeien van de beursbelasting. Nog sterker komt de malaise in de zakenwereld tot uiting in de registratierechten, welke f 1.088.200 minder voor de schatkist opleverden. Een maandopbrengst van f 1.360.100 is voor dit middel al buitengewoon poover. Minder overdrachten van vast goed, minder plaatsing van kapitaal door naamloze vennootschappen e.d. zijn de aanwijsbare oorzaken voor het ongunstige opbrengstcijfer. Voor de vergelijking van de opbrengsten over tien maanden moge worden verwezen naar het volgende staatje.

De successierechten daalden met f 1.842.100, doch, zooals reeds hierboven werd opgemerkt, waren de

	Opbrengst 10 m. 1929	Opbrengst 10 m. 1930	Raming 10 m. 1930
Zegelrechten.....	f 23.872.100	f 20.976.300	f 22.083.300
Registratierechten..	„ 26.944.200	„ 20.102.500	„ 25.000.000

ontvangsten van October 1929 al bijzonder hoog wegens de vele sterfgevallen in het begin van dat jaar als gevolg van den strengen winter (voor de betaling der successierechten wordt acht maanden uitstel verleend). Op zichzelf beschouwd was de ontvangst der vorige maand niet laag (f 791.500 boven de maandraming). Over tien maanden werd in 1930 f 3.573.400 minder geïnd; het evenredig deel der raming werd evenwel overschreden, en wel met f 919.600.

De domeinen verschaften f 15.400 minder, terwijl de loodsgelden een achteruitgang vertoonden van f 41.900. Gerekend over tien maanden, kwam in het loopende jaar f 148.800 minder aan loodsgelden binnen dan in 1929, en f 143.200 minder dan 5/6 der raming. Ook hier doet de ongunstige economische toestand zich bemerkten.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” daalden van f 6.719.800 tot f 5.226.900. Van laatstgenoemd bedrag was ruim f 1.779.700 aan de Verdedigingsbelastingen te danken. Gerekend over tien maanden, viel een vermindering van f 70.017.300 tot f 64.717.700 waar te nemen. Aan zegelrechten van buitenlandsche effecten werd in dien tijd f 203.000 méér ontvangen, hetgeen op een meerderen invoer van buitenlandsche fondsen wijst.

Voor het „Wegenfonds” kwam in de afgelopen maand f 704.600 binnen tegen f 682.600 in October 1929. Van eerstgenoemd bedrag komt f 666.600 op rekening van de wegenbelasting, terwijl de rest of f 38.000 wordt bijgedragen door de rijwielbelasting. In de eerste tien maanden kwam aan het Wegenfonds ten goede f 16.705.700, waarvan f 9.936.100 wegenbelasting en f 6.769.700 rijwielbelasting. In het vorige jaar bedroegen de beide laatstgenoemde opbrengstcijfers respectievelijk f 8.623.800 en f 6.455.200.

AANTEKENINGEN.

Resultaat van de tweede herfstrondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen schrijft ons:

De Novemberrondvraag, die vol verwachting werd tegemoetgezien, heeft veel verrassingen gebracht.

Met uitzondering van Bulgarije, Italië, Ierland en Joego-Slavië, landen, wier cijfers voor October iets lager waren, evenals van Roemenië en Zweden, die ze

ongewijzigd lieten, kwam de Novemberrondvraag in alle landen hooger uit dan de eerste herfstrondvraag. Opmerkelijk was vooral de verhooging van de productie in Duitschland.

Dit is bij de over het algemeen ongunstige weersgesteldheid ietwat verrassend. Tengevolge van den aanhoudenden regen is wel het gewicht der bieten toegenomen, maar de al te groote vochtigheid was juist schadelijk voor het suikergehalte. De groei van de biet was echter zoo krachtig, dat in veel landen niet slechts een stijging van het bietengewicht, doch ook een verhooging van het suikerquantum in de biet te vermelden viel. Boven verwachting ging, ondanks den overmatigen regen en het gebrek aan zon, zelfs het procentueele suikergehalte van de bieten in enkele landen vooruit. Zeven van de vijftien landen, die bij de Vereeniging zijn aangesloten, namelijk Duitschland, Oostenrijk, Hongarije, België, Polen, Denemarken en Turkije houden bij de Novemberrondvraag met een hoogere opbrengst van 0.1—0.9 pCt. rekening.

In vergelijking met een jaar geleden geven de cijfers van de aangesloten landen in werkelijkheid echter gemiddeld een kleinere opbrengst aan (15.40 pCt. tegenover 16.6 pCt. ruwsuikerwaarde).

De opgaven omtrent de bebouwde oppervlakte bevestigden in hoofdzaak de cijfers van de Octoberrondvraag. De totale oppervlakte bedraagt 1.339.003 H.A. tegenover 1.358.405 H.A., terwijl de Meirondvraag 1.347.791 H.A. tegenover 1.359.081 H.A. een jaar tevoren te zien gaf. De bietenverwerking bedraagt volgens de Novemberrondvraag 37.685.643 ton (Octoberrondvraag 36.112.548 ton) tegenover 33.211.000 ton (Octoberrondvraag 33.200.720 ton), hetgeen een toename beteekent van 13.47 pCt., waartegenover de suikerproductie, welke 5.787.886 ton ruwsuikerwaarde (Octoberrondvraag 5.499.698 ton) tegenover 5.517.230 ton (Octoberrondvraag 5.510.584 ton) bedroeg, slechts met 4.91 pCt. steeg.

Resumeerend kan men derhalve zeggen, dat, tengevolge van den sterken regenval gedurende den groeitijd van de bieten, de bietenopbrengst per H.A. in de meeste landen tamelijk hoog is, tengevolge van het geringe suikergehalte en suikeropbrengst, de productie echter dit jaar niet in dezelfde mate mocht toenemen als de bietenverwerking. Opmerkelijk is echter, dat, ondanks de schijnbaar voor de kwaliteit van de biet slechte weersgesteldheid, tegenover een restrictie van de bebouwde oppervlakte met 1.43 pCt. een vermeerdering van de productie met 4.91 pCt. staat.

	Aantal werkende fabrieken		Aantal antwoorden	Bebouwde oppervlakte in H.A.		Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproductie in metr. tonnen ruwsuikerwaarde	
	1930/31	1929/30		1930/31	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31	1929/30
Duitschland	233	238	233	467.232	433.900	14.844.550	11.936.658	2.328.865	1.984.663
Tsjecho-Slowakije.	140	141	140	237.038	227.258	6.624.473	5.552.519	1.097.523	1.035.176
Oostenrijk	7	7	7	35.674	29.687	893.950	688.200	136.990	120.391
Hongarije	13	13	13	65.497	72.975	1.498.000	1.589.791	221.621	246.831
Joego-Slavië	8	8	8	46.885	61.558	750.000	1.050.000	95.000	120.630
Roemenië*).....	12	9	12	44.000	36.000	930.000	543.100	120.000	82.230
Bulgarije	5	4	4	21.500	18.135	337.800	249.300	51.310	40.024
Iersche Vrijstaat.	1	1	1	5.360	4.800	137.000	143.400	22.200	23.200
België	43	46	43	53.196	53.342	1.780.400	1.706.088	250.850	250.945
Italië	51	50	51	110.700	116.111	3.300.000	3.096.884	400.000	431.840
Polen	69	70	69	177.348	242.014	4.314.898	5.053.053	715.677	917.298
Denemarken	9	9	9	32.000	29.900	1.030.000	797.900	165.000	134.300
Zweden	20	16	20	36.723	27.449	1.160.000	749.862	170.000	121.403
Finland	1	1	1	1.300	1.476	27.572	24.000	3.150	2.814
Turkije (Europ.)..	1	1	1	4.550	3.800	57.000	30.345	9.700	5.485
Totaal.....	613	614	612	1.339.003	1.358.405	37.685.643	33.211.100	5.787.886	5.517.230

*) Daar voor Roemenië geen nieuwe cijfers bekend zijn, werden voor de bebouwde oppervlakte de cijfers van de rondvraag van Mei genomen en voor de verwerkte bieten en de suikerproductie de cijfers, die door Roemenië als verbeterde gegevens volgens de rondvraag van October werden genoemd.

Het Economisch Crisiscongres van de R. K. Werkgeversvereniging.

Ter gelegenheid van haar derde lustrum heeft de R.-K. Werkgeversvereniging jl. Maandag in Den Haag een congres gehouden, waarin het vraagstuk van de economische crisis door de heeren Prof. H. Kaag en Mr. B. J. M. van Spaendonck werd ingeleid.

Nadat de voorzitter, de heer J. P. J. Asselbergs, het doel van deze bijeenkomst had uiteengezet, sprak Prof. Dr. F. A. Weve O. P., rector magnificus van de R.-K. Handels Hoogeschool, een herdenkingsrede uit. Prof. Weve besprak in deze rede het begrip kapitalisme, waarover thans nog steeds zooveel verwarring bestaat. In het bijzonder behandelde spreker het vraagstuk van de kapitaalrente en winsteconomie.

Prof. Kaag begon zijn inleiding met een uiteenzetting over het wezen van het crisis- en conjunctuurverschijnsel. De groote gelijkmatigheid in de conjunctuur-beweging heeft, aldus de spreker, geleid tot pogingen om het toekomstig conjunctuurverloop te voorspellen, waarbij men zich aanvankelijk grootendeels bediende van de methode der analogie. Een dergelijke conjunctuurprognose zonder voldoende conjunctuuranalyse kan op den duur slechts tot een weinig bevredigend resultaat leiden. Van grooten invloed op het conjunctuurverloop is de wisseling van mentaliteit, van optimisme en pessimisme.

In tijden van opgaande conjunctuur is het de ondernemer, die met behulp van de banken nieuwe plannen doorvoert, waardoor, indien andere ondernemers volgen, het productie-apparaat geweldig wordt uitgebreid. Het blijkt nu, dat men in een hausse niet heeft ingeteerd, maar kapitaal heeft gevormd. Volgens den spreker moeten de afzetmoelijkheden hierin worden gezocht, dat van de beschikbare koopkracht plotseling op onvoldoende wijze gebruik wordt gemaakt, m.a.w. dat de omvang der geldelijke besparingen de investeringen gaan overtreffen, waardoor die besparingen niet leiden tot een overdracht van koopkracht van den consument op den producent, niet van de consumptiegoederen wordt afgetrokken naar de productiemiddelen, doch uitsluitend leiden tot een inkrimping van het credietgebouw, een blijven braakliggen van koopkracht. Daardoor vindt de productie niet meer dezelfde hoeveelheid koopkracht tegenover zich als de ondernemer ter beschikking van de medewerkende productiefactoren heeft gesteld. Dit leidt tot algemeene prijsdaling, welke de investering remt en ook den consument tot beperking van zijn uitgaven brengt. De prijsdaling zal eerst ophouden, wanneer investering en besparing, waartusschen een wanverhouding is ontstaan, weer met elkaar in evenwicht komen.

Hieruit volgen belangrijke consequenties voor de te voeren conjunctuurpolitiek. In de eerste plaats mag men uitsluitend dan uit sociale overwegingen een beroep doen op het sparen, wanneer de waarschijnlijkheid aanwezig is, dat het sparen zal leiden tot kapitaalinvesteering en daardoor tot vraag naar productiemiddelen. Die waarschijnlijkheid is in het eerste stadium der depressie niet gegeven, zoodat men dan ook thans uit een sociaal oogpunt beter doet zijn consumptie uit te breiden dan te beperken. Met name is het gewenscht de uitgaven, die men toeh reeds van plan was te doen — zij het in een later tijdperk — te vervroegen en de besparing uit te stellen tot dat tijdstip, waarop er meer kans is, dat zij gepaard zal gaan met kapitaalinvesteering.

Prof. Kaag wijst er evenwel op, dat een consequente doorvoering van deze politiek voor den particulier niet altijd zonder gevaar is, wijl de onzekere tijden hem soms dwingen tot het maken van reserves, maar dat de Staat in dit opzicht een veel grootere bewegingsvrijheid bezit, een vraagstuk, dat eenigen tijd geleden door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart in dit tijdschrift reeds uitvoerig is besproken¹⁾ en dat thans ook door de regeering in studie is genomen.

¹⁾ Zie E.-S. B. van 3 Sept. jl.

In dezen gedachtengang is het ook te verklaren, dat de spreker, wat de loonpolitiek betreft, aan een handhaving van het loonpeil de voorkeur geeft, omdat hij een algemeene vermindering van het verbruik ongewenscht acht. Bovendien heeft de voorafgaande hausse ons, door kapitaalvorming, d.i. uitgestelde consumptie, winst gebracht, zoodat voor een verhooging van den levensstandaard en niet voor een verlaging een redelijke grond aanwezig is. De verhooging van den levensstandaard kan op verschillende wijzen geschieden, of door een handhaving van het loon bij dalende prijzen of door een loonverlaging bij een nog sterkere daling van de prijzen. In beide gevallen zal een nieuw evenwicht tot stand komen, in het tweede geval echter bij een lager prijsniveau. Die extra prijsdruk moet echter naar de meening van den spreker extra crisisverscherpender werken, zoodat handhaving van het loonpeil de voorkeur verdient.

Evenwel doen er zich allerlei complicaties voor. Het belang van loonverhooging is voor alle industrieën niet gelijk (kapitaal- en loonintensieve bedrijven). Verder kan men wel invloed uitoefenen op het loonpeil in het eigen land, maar niet op dat in andere landen.

Bij deze opmerkingen willen wij even stilstaan. Inderdaad is dit vraagstuk zeer gecompliceerd. Wil men, wat ons land betreft, voor loonhandhaving op het huidige peil — dus voor reële loonverhooging — pleiten, dan moet men eerst aantoonen, of onze industrieën overwegend kapitaal- of loonintensief zijn georganiseerd, m.a.w. of een loonverlaging een aanzienlijke vermindering van den kostprijs zou teweegbrengen en verder in hoeverre een loonverlaging den afzet van onze industrieën zou schaden. Waar onze industrie hoofdzakelijk op export is aangewezen, trekt zij, wat den afzet betreft, uit loonhandhaving over het algemeen weinig voordeel en is de loonbeweging in het buitenland voor haar van veel grootere beteekenis. Het is echter een feit, dat de loonverlaging in het buitenland en de zeer groote werkloosheid in landen, waar het loonpeil gehandhaafd wordt, voor onze exportindustrie zeer ongunstig werken.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat Prof. Kaag, die het loonvraagstuk bijna uitsluitend van de consumptiezijde beschouwt, tot de conclusie moet komen, dat, waar de loonpolitiek in het algemeen nationaal en niet internationaal wordt bepaald, het in werkelijkheid niet steeds mogelijk is de beoogde verhooging van den levensstandaard door handhaving van het geldloon en nog minder door verhooging daarvan te bewerkstelligen.

Verder wijdde Prof. Kaag nog eenige aandacht aan de conjunctuurpolitiek van de banken en ontvouwde in dit verband ook een plan voor de oprichting van een industriebank, waarvan onze lezers reeds vroeger hebben kunnen kennismaken.¹⁾

Tenslotte pleitte spreker nog voor de oprichting van een centraal instituut voor conjunctuuronderzoek, waaraan zoowel de regeering, de banken, de industrie en ook de arbeidersbeweging zou moeten medewerken. Deze instelling zou de uitwisseling van gedachten mogelijk maken en bevorderen, dat men zich tijdig over de te nemen maatregelen zou kunnen bezinnen.

* * *

In tegenstelling met de rede van Prof. H. Kaag, was die van Mr. B. J. M. van Spaendonck veel meer georiënteerd op de praktische maatregelen, die genomen moeten worden met het oog op de economische crisis. Uitvoerig stond de spreker stil bij de geringe resultaten, welke door den Volkenbond zijn bereikt, en die er toe leiden, dat Nederland op de eerste plaats de redding bij zichzelf moet zoeken. De maatregelen, welke de spreker voorstelde, om de welvaart van ons land te vergrooten zijn de volgende:

door — waar eenigszins mogelijk — te eischen: *Nederlandsch fabrikaat*;

¹⁾ Zie E.-S. B. van 11 Juni jl.

door afweer van onreële concurrentie van het buitenland (*anti-dumping wetgeving*);
 door de introductie van het wederkeerigheidsbeginsel in de regeling onzer handelsbetrekkingen met het buitenland (*actieve handelspolitiek*);
 door de bevordering eener *economische* — naast de bestaande politieke — *eenheid met de overzeesche gebiedsdeelen in Oost en West*;
 door het bedrijfsleven te bevrijden van te drukkende en soms onbillijke *fiscale lasten*;
 door de bevordering eener *gezonde fiscale, sociale en loonpolitiek*, waarbij de *belangen van het gezin* — in het bijzonder van het groote gezin — op de eerste plaats in het oog moeten worden gevat;
 door verbetering der *verhouding tuschen het bankwezen en de industrie*;
 door verderen *uitbouw van het nijverheids-, handels- en landbouwonderwijs*;
 door ingrijpende *reorganisatie van den economischen voorlichtingsdienst*.

Wat dit laatste betreft, pleitte Mr. Van Spaendonck voor centralisatie van alle overheidsbemoedelingen met het bedrijfsleven in één Departement.

Bij de gedachtenwisseling bleek, dat Mr. Dr. L. F. H. Regout veel meer heil verwachtte van een onderhandelingstarief dan van anti-dumping-maatregelen, omdat het eerste veel eenvoudiger is van toepassing. Bij dumping zal men eerst moeten weten, wat hieronder verstaan moet worden. En ook al heeft men een bepaald criterium aangelegd, dan blijven er nog zeer veel moeilijkheden bestaan. Daarentegen meende Mr. Steenberghe, dat er gevallen zijn, waarin duidelijk sprake is van dumping.

Tenslotte vermelden wij nog, dat het vraagstuk van de betrekkingen tusschen banken en industrie door de heeren Ch. Stulemeyer, Van Oppen, Guljé en Kutschroter ter-sprake werd gebracht.

V. D. V.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN. (In Guldens)

	October 1930	Sedert 1 Januari 1930	Overeen- komstige periode 1929
Directe belastingen.			
Grondbelasting	927.794	20.537.043	20.073.651
Personeele belasting ..	2.107.075	25.246.167	24.056.011
Inkomstenbelasting ..	6.801.870	71.993.747	66.779.715
Vermogensbelasting ..	1.018.808	11.886.004	11.110.227
Dividend- en tantième- belasting	1.781.882	17.631.036	19.517.948
Invoerrechten.	5.971.964	57.361.650	56.540.718
Statistiekrecht.	338.731	3.456.627	3.912.849
Accijnzen.			
Zout	187.259	1.808.000	1.617.115
Geslacht	910.931	9.609.954	10.192.825
Wijn	55.526	2.034.553	2.095.206
Gedistilleerd	3.507.805	30.048.581	28.885.030
Bier	1.538.812	13.224.891	12.279.379
Suiker	4.242.055	45.979.063	39.982.968
Tabak	2.923.934	24.459.736	22.141.776
Belasting op gouden en zilveren werken	111.723	894.053	862.697
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.993.690	20.976.267	23.872.119
Registratierechten	1.360.091	20.102.496	26.944.241
Successierechten	4.291.474	35.919.649	39.493.039
Domeinen, wegen en vaarten			
Staatsloterij	373.884	3.562.402	2.355.724
Loodsgelden	166.802	619.614	620.444
	452.395	4.023.443	4.172.266
Totaal-Generaal ..	41.064.505	421.374.976	418.005.948

1) Hieronder begrepen f 468.788 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbel.). 2) Id. f 4.025.515 3) Id. f 7.696.849.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	October 1930	Sedert 1 Januari 1930	Overeen- komstige periode 1929
Verdedigingsbelast. I	1.424.424	14.500.210	13.353.770
Verdedigingsbelast. II	355.287	20.353.078	22.499.586
Opcenten:			
Grondbelasting	191.782	4.143.313	4.034.716
Personeele belasting ..	445.390	4.750.368	4.613.127
Inkomstenbelasting ..	1.150.425	2.424.447	387.991
Vermogensbelasting ..	579.180	6.743.790	6.440.923
Dividend- en tantième- belasting	588.021	5.818.242	6.262.944
Accijns op Suiker	—	1.249.376	1.120.145
„ „ Wijn	11.105	406.911	7.996.594
Gedistilleerd	350.781	3.004.858	419.041
Zegelrecht van buitl. eff.	130.484	1.323.157	2.888.503
Totaal	5.226.879	64.717.750	70.017.340

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

	October 1930	Sedert 1 Januari 1930	Overeen- komstige periode 1929
Wegenbelasting	666.644	9.936.070	8.623.771
Rijwielbelasting	38.000	6.769.665	6.455.165
Totaal	704.644	16.705.735	15.078.936

i) 90 % der werkelijke opbrengst; art. 39 der Wegenbel. wet.

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSO- NEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1930.

Dienstjaren	Grond- belasting	Personeele belasting	Inkomsten- belasting	Vermogens- belasting
1927/28	—	—	274.832	3.576
1928/29	15.051	118.246	1.130.856	187.508
1929/30	4.083.067	4.050.011	58.271.105	9.906.525
1930/31	16.438.925	21.077.910	12.316.954	1.788.395
Totaal ..	20.537.043	25.246.167	71.993.747	11.886.004

RIJKSPOSTSPAARBANK.

	AUGUSTUS 1928	1929	1930
Inlagen	f 12.564.854	f 12.937.536	f 13.009.083
Terugbetalingen ..	„ 10.069.116	„ 10.929.371	„ 10.384.007
Tegoeed der inleggers op ultimo	„ 330.915.248	„ 342.278.617	„ 357.875.887
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 42.267.050	„ 42.725.450	„ 42.841.150
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uit- gegeven	10.597	11.205	11.248
Aantal geheel af- betaald	7.028	7.506	7.148
Aantal in omloop op ultimo	2.062.725	2.095.278	2.133.561

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden gulden).

	Augustus 1930		Augustus 1929	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Nieuwe rekeningen.	1.275	—	—	—
Rekeningen op ult ^o .	162.138	—	146.790	—
Bijschrijvingen	1.995.307	471.349	1.688.056	446.288
a. Stortingen	830.659	107.330	703.822	107.414
b. Overschrijvingen.				
1. van and. rek. 1)	1.164.532	328.355	984.134	309.722
2. van Ned. Bank.	116	35.618	100	29.111
c. And. onderwerpen	—	46	—	41
Afschrijvingen	1.294.144	466.074	1.091.381	444.139
a. Chèques	272.658	77.706	234.475	76.632
b. Overschrijvingen				
1. op andere rek. 2)	1.010.665	328.355	847.464	309.722
2. naar Ned. Bank	1.049	59.958	994	57.743
c. And. onderwerpen	9.772	55	8.448	42
Tegoeed op ult ^o		109.867		99.996
Beleggingen		85.998		80.732

1) Hierin begrepen overschrijvingen uit het buitenland 3.492 met f 649.

2) Idem naar het buitenland 23.379 met f 2.825.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk. { Disc. Wissels. 3 25 Mrt.'30	Lissabon .... 7 2 Juni'30
{ Bel. Binn. Eff. 3 1/2 4 Oct. '30	Londen ..... 3 1 Mei '30
{ Vrsch. in R.C. 3 1/2 4 Oct. '30	Madrid ..... 6 19 Juli '30
Athene ..... 9 2 Dec. '28	N.-York F.R.B. 2 1/2 19 Juni'30
Batavia ..... 4 1/2 10 Mrt.'30	Oslo ..... 4 8 Nov.'30
Belgrado ..... 5 1/2 28 Mei '30	Parijs ..... 2 1/2 1 Mei '30
Berlijn ..... 5 9 Oct. '30	Praag ..... 4 24 Juni'30
Boekarest ..... 9 23 Nov.'29	Pretoria .... 5 1/2 29 Spt.'30
Brussel ..... 2 1/2 31 Juli'30	Rome ..... 5 1/2 19 Mei '30
Budapest ..... 5 1/2 28 Mei '30	Stockholm ... 3 1/2 2 Apr.'30
Calcutta ..... 6 20 Nov.'30	Tokio ..... 5.1 6 Oct.'30
Dantzig ..... 5 10 Oct. '30	Weenen ..... 5 9 Sept.'30
Helsingfors ..... 6 26 Aug.'30	Warschau ... 7 1/2 3 Oct. '30
Kopenhagen .... 3 1/2 12 Nov.'30	Zwits. Nat. Bk. 2 1/2 10 Juli'30

OPEN MARKT.

Data	1930				1929	1928	1914
	22 Nov.	17/22 Nov.	10/15 Nov.	3/8 Nov.	18/23 Nov.	19/24 Nov.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	1 1/4	1 1/8-3/8	1 1/8-5/16	1 1/4-7/16	3 7/8-4 1/16	4 1/4-3/4	3 1/8-3/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	1-2	1-2 1/2	1-2 1/2	1 1/4-2 1/2	4 1/2-6	4 1/2-5	1 3/4-2
Berlijn Daggeld... Partic. disc.	4-5 1/2	4-6 1/2	3 1/2-6 1/2	5 1/4-7 1/2	6 1/2-9	5-7 1/2	-
Waren-wchsel.	5 1/4-3/8	5 1/4-3/8	5 1/8-1/4	5 1/8-3/8	7 1/4-3/8	6 3/4	-
New York Daggeld 1) Partic. disc.	2-1/4	2-1/4	2-1/4	2-1/4	4 1/2-5 1/4	6 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2

1) Koers van 21 Nov. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
18 Nov. 1930	2.48 9/10	12.06 1/2	59.22	9.76	34.65	99 15/16
19 " 1930	2.48 9/10	12.07 3/10	59.23	9.76	34.66	99 15/16
20 " 1930	2.48 9/10	12.07 7/16	59.24 1/2	9.76 1/2	34.67 1/2	99 15/16
21 " 1930	2.48 9/10	12.07 1/8	59.23 1/2	9.76 1/2	34.66	99 15/16
22 " 1930	2.48 9/10	12.06 1/2	59.23	9.76 1/2	34.65	99 15/16
24 " 1930	2.48 1/2	12.06 1/2	59.23 1/2	9.76 1/2	34.64 1/2	99 15/16
Laagste d.w. 1)	2.48 7/10	12.06 1/2	59.20	9.75 1/2	34.63	99 15/16
Hoogste d.w. 1)	2.48 9/8	12.07 9/8	59.24 1/2	9.76 1/2	34.68 1/2	99 15/16
17 Nov. 1930	2.48 9/8	12.07 3/10	59.23	9.76 1/2	34.66 1/2	99 15/16
10 " 1930	2.48 1/2	12.06 1/2	59.20 1/2	9.76 1/2	34.66	100
Muntpariteit	2.48 1/2	12.10 1/2	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
18 Nov. 1930	48.19	35.—	7.37	1.48	13.01 1/2	27.15
19 " 1930	48.19	35.02 1/2	7.37	1.48	13.01	27.50
20 " 1930	48.19	35.02 1/2	7.37	1.48	13.02	28.12 1/2
21 " 1930	48.18	35.—	7.37 1/2	1.48	13.01 1/2	28.30
22 " 1930	48.17	35.—	7.37 1/2	1.48	—	—
24 " 1930	48.15 1/2	35.—	7.37 1/2	1.48	13.01	28.—
Laagste d.w. 1)	48.14	34.94	7.36 1/2	1.47	12.98 1/2	27.—
Hoogste d.w. 1)	48.20 1/2	35.02 1/2	7.37 1/2	1.49	13.03	28.40
17 Nov. 1930	48.17 1/2	35.02 1/2	7.37	1.48	13.02 1/2	28.32 1/2
10 " 1930	48.21	35.—	7.37	1.48	13.00 1/2	28.37 1/2
Muntpariteit	48.—	35.10	7.371	1.488	13.09	48.52 1/2

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Osto *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
18 Nov. 1930	66.72 1/2	66.47 1/2	66.47 1/2	6.25 1/2	85 1/2	2.48 7/8
19 " 1930	66.72 1/2	66.47 1/2	66.47 1/2	6.25 1/2	85 1/8	2.48 7/8
20 " 1930	66.75	66.50	66.50	6.25 1/2	85 1/8	2.49
21 " 1930	66.72 1/2	66.50	66.50	6.25	85	2.49
22 " 1930	66.72 1/2	66.47 1/2	66.47 1/2	6.25 1/2	85	2.49
24 " 1930	66.72 1/2	66.47 1/2	66.47 1/2	6.25 1/2	85 1/2	2.49
Laagste d.w. 1)	66.65	66.40	66.40	6.24 1/2	84 1/2	2.48 5/8
Hoogste d.w. 1)	66.75	66.50	66.51	6.26 1/2	86	2.49 1/8
17 Nov. 1930	66.75	66.50	66.50	6.25 1/2	85 1/2	2.48 15/16
10 " 1930	66.82 1/2	66.45	66.47 1/2	6.25 1/2	86	2.48 11/16
Muntpariteit	66.67	66.55	66.67	6.26 1/2	95 1/2	2.48 3/4

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
18 Nov. 1930	4,85 19/32	3,92 9/8	23,83	40,23 1/2
19 " 1930	4,85 21/32	3,92 3/4	23,83	40,22 3/4
20 " 1930	4,85 21/32	3,92 7/8	23,83	40,23
21 " 1930	4,85 19/32	3,92 7/8	23,83	40,23
22 " 1930	4,85 9/10	3,92 7/8	23,83 9/8	40,23 3/4
24 " 1930	4,85 21/32	3,92 7/8	23,84 1/8	40,24 1/4
25 Nov. 1929	4,87 15/16	3,93 7/8	23,94	40,36
Muntpariteit	4,8667	3,90 3/8	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	8 Nov. 1930	15 Nov. 1930	17/22 Nov. '30 Laagste	22 Nov. '30 Hoogste	22 Nov. 1930
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 7/16	97 1/2
Athene	Dr. p. £	375	375	374 3/4	375 3/4	375
Bangkok....	Sh. p. tical	1/9 3/4	1/9 3/4	1/9 5/8	1/9 3/4	1/9 5/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.77 1/2	27.76 1/2	27.75	27.79	27.77
Buenos Aires	d. p. \$	38 1/16	38 1/16	38 3/8	38 3/8	38 1/2
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 18/16	1/5 25/16	1/5 5/4	1/5 11/16	1/5 3/4
Constantin..	Piast. p. £	1.025	1.025	1.025	1.025	1.025
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/3 3/4	1/3 3/4	1/3 1/2	1/3 11/16	1/3 3/4
Kobe	Sh. p. yen	2/0 88 1/2	2/0 88 1/2	2/0 7 1/2	2/0 9 1/2	2/0 8 1/2
Lissabon	Escu. p. £	108 1/2	108 1/2	108 1/8	108 3/8	108 1/2
Mexico	\$ per £	10.40	10.80	10.40	10.90	10.50
Montevideo .	d. per £	39 3/4	39 3/4	38 3/4	39 1/2	39
Montreal ...	\$ per £	4.85 7/8	4.85 7/8	4.84 1/2	4.85 1/2	4.84 3/4
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 15/16	4 89/100	4 28/100	4 81/100	4 1/2
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/7 7/16	1/7 3/8	1/7	1/7 1/4	1/7 1/4
Singapore ...	id. p. \$	2/3 25/100	2/3 25/100	2/3 11/100	2/3 37/100	2/3 3/4
Valparaiso 1).	\$ per £	39.97	39.93	39.79	39.89	39.88
Warschau ..	Zl. p. £	43 9/16	43 11/16	43 5/16	43 7/16	43 9/16

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

	Londen 1) N.York 2)	Londen
17 Nov. 1930..	16 11/16	36
18 " 1930..	16 9/16	35 7/8
19 " 1930..	16 5/8	36
20 " 1930..	16 11/16	36
21 " 1930..	16 5/8	35 7/8
22 " 1930..	16 3/8	35 3/4
23 Nov. 1929..	22 3/4	49 3/4
27 Juli 1914..	24 1/16	59
17 Nov. 1930....	85 1/16	85 1/16
18 " 1930....	85/1	85/1
19 " 1930....	85/1	85/1
20 " 1930....	85/0	85/0
21 " 1930....	85 1/16	85 1/16
22 " 1930....	85 1/16	85 1/16
23 Nov. 1929....	84 11/16	84 11/16
27 Juli 1914....	84/11	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	15 Nov. 1930	22 Nov. 1930
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 5.848.212,11	f 22.310.667,35
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. October 1930 ad. gemeenten verstrekt op voor haar door de Rijksadministratie te heffen gemeentelijke ink.bel. en op de Rijksink.bel.....	" 435.130,—	" 1.009.008,98
Voorsschotten aan Ned.-Indië.....	" 37.320.492,85	" 37.320.492,85
Id. aan Suriname.....	" 96.568.432,25	" 57.926.524,25
Id. aan Curaçao.....	" 11.750.882,54	" 11.884.385,54
Kasvoord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand.....	" 4.931.270,47	" 4.760.036,32
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen.....	" 98.654.116,61	" 98.813.354,31
Vord. o/h. Algem. Burg. Pensioen f. 1).....	" 3.000.000,—	" 22.000.000,—
Vordering op andere Staatsbedrijven 1).....	" 20.869.062,47	" 21.960.322,80
	" 1.305.426,41	" 1.579.080,52
	" 15.466.823,48	" 14.947.841,45
Verplichtingen.	15 Nov. 1930	22 Nov. 1930
Voorsschot door Ned. Bank ingevolge art. 16 van haar octrooi verstrekt. Voorsch. d. Ned. Bank verstrekt 1).....	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 155.088.000,—	f 155.082.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 104.430.000,—	" 100.530.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank.....	—	—
Daggeldleeningen.....	—	—
Zilverbons in omloop.....	" 4.003.717,50	" 3.939.228,50
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen f. 1) Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1).....	" 21.044.163,52	" 19.084.803,13
Id. aan andere Staatsbedrijven 1).....	" 6.500.000,26	" 686.607,04
Id. aan diverse instellingen 1).....	" 9.807.907,76	" 9.681.717,06

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	15 Nov. 1930	22 Nov. 1930
Saldo bij 's Rijks kas.....	—	—
Saldo bij de Javasche Bank.....	—	—
Verplichtingen:	15 Nov. 1930	22 Nov. 1930
Voorsschot 's Rijks kas.....	f 96.568.000,—	f 57.927.000,—
Schatkistpromessen.....	" 4.850.000,—	" 4.100.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas.....	" 37.935.000,—	—
Waarvan Muntbiljetten.....	" 2.557.000,—	—
Muntbiljetten in omloop.....	" 15.907.000,—	" 15.575.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.....	" 49.000,—	" 42.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.....	" 780.000,—	" 823.000,—
Voorsschot van de Javasche Bank.....	" 7.285.000,—	" 786.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 24 November 1930.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag. sch. „	38.552.658,95 421.600,— 9.141.750,31	f	48.117.009,26
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef.	f	249.364.712,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				249.364.712,—
Beleeningen	Hfdbk. f incl. vrsch. Bijbnk. „ in rek.-crt. Ag. sch. „ op onderp. f	29.984.008,13 6.147.398,66 50.825.752,55 86.957.159,34		
Op Effecten	f	85.927.570,36		
Op Goederen en Spec.		1.029.588,98		86.957.159,34
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	64.651.865,—		
Muntmat., Goud		361.504.317,03		
	f	426.156.182,03		
Munt, Zilver, enz.		25.260.055,86		
Muntmat., Zilver		—		
				451.416.237,89 ¹⁾
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfondsen		25.682.679,43		
Gebouwen en Meub. der Bank		5.000.000,—		
Diverse rekeningen		37.117.359,55		
	f	903.655.157,47		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefondsen		7.199.946,44		
Bijzondere reserve		8.000.000,—		
Pensioenfondsen		6.753.963,55		
Bankbiljetten in omloop		812.767.625,—		
Bankassignatiën in omloop		199.617,90		
Rek.-Cour. { Het Rijk	f	19.168.272,61		
saldo's: { Anderen		22.619.753,14		
		41.788.025,75		
Diverse rekeningen		6.945.978,83		
	f	903.655.157,47		
Beschikbaar metaalsaldo	f	109.126.207,92		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.		272.815.515,—		

1) Waarvan in het buitenland f 28.846.779,33.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. Metaal- saldo 1)	Dek- kings- perc. 2)
	Munt	Muntmat.				
24 Nov. '30	64.652	361.504	812.768	41.988	109.126	53
17 " '30	64.664	361.504	825.999	30.862	108.090	52½
10 " '30	64.678	361.496	837.498	18.883	108.059	52½
3 " '30	64.693	361.213	873.411	17.665	93.188	50½
27 Oct. '30	64.710	360.801	815.392	54.018	101.774	52
20 " '30	64.722	360.761	816.369	54.579	100.614	51½
25 Nov. '29	65.071	382.451	821.182	29.360	129.835	55
25 Juli '14	65.703	361.410	810.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist- promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
24 " 1930	48.117	—	86.957	249.365	37.117
17 Nov. 1930	48.547	—	88.111	250.046	35.752
10 " 1930	49.630	—	85.137	250.659	37.663
3 " 1930	50.150	2.500	114.516	250.537	43.381
27 Oct. 1930	46.536	—	83.263	250.460	41.456
20 " 1930	47.027	—	82.434	250.431	45.281
34 Nov. 1929	60.727	—	86.861	215.513	39.312
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
18 Oct. 1930..	963	1.243	510	963	499
11 " 1930..	960	1.343	534	960	511
4 " 1930..	906	1.433	519	962	575
27 Sept. 1930..	906	1.277	464	980	570
19 Oct. 1929..	610*	1.587	535	1.059	538
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitp. der activa. 2) f 100.000 bij de Ned. Bank gedeponneerd.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal- saldo
22 Nov. 1930	176.000		255.900	40.300	57.520
15 " 1930	174.200		259.900	42.100	53.400
8 " 1930	172.900		263.000	41.600	51.060
25 Oct. 1930	138.781	32.956	256.697	41.166	52.591
18 " 1930	138.796	32.139	260.833	34.042	52.984
11 " 1930	138.783	31.599	264.898	30.903	52.062
4 " 1930	138.792	32.967	260.484	36.385	53.011
23 Nov. 1929	145.536	25.299	297.779	56.239	29.227
24 Nov. 1928	170.519	17.120	314.623	67.101	34.949
23 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek- kings- percen- tage
22 Nov. 1930		101.100		***	59
15 " 1930		108.200		***	58
8 " 1930		113.500		***	57
25 Oct. 1930	9.302	31.082	46.112	44.937	58
18 " 1930	9.251	32.054	47.413	40.294	58
11 " 1930	9.463	31.412	47.699	39.959	58
4 " 1930	9.334	32.646	44.941	40.575	58
23 Nov. 1929	9.385	32.663	113.618	32.670	48
24 Nov. 1928	7.549	37.791	103.154	49.970	49
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
19 Nov. 1930	158.966	353.740	64.173	4.398	24.864
12 " 1930	160.081	355.381	63.540	4.288	22.449
5 " 1930	161.542	356.464	63.909	4.459	22.487
29 Oct. 1930	160.667	355.626	63.878	4.249	22.367
22 " 1930	160.126	354.528	64.414	4.979	22.969
15 " 1930	159.021	357.061	60.763	5.128	22.882
20 Nov. 1929	132.831	355.087	37.017	8.108	21.844
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
19 Nov. '30	33.431	17.780	59.461	32.953	65.225	59½/32
12 " '30	36.726	16.979	60.321	33.150	64.700	58½
5 " '30	35.091	19.377	55.533	34.515	65.079	59½/32
29 Oct. '30	57.666	20.970	55.694	35.002	65.041	58½/32
22 " '30	41.636	27.933	55.505	34.099	65.598	55½/16
15 " '30	42.301	12.397	66.163	36.067	61.961	54
20 Nov. '29	62.499	15.340	58.545	38.545	37.744	33½
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
14 Nov. '30	51.380	524	6.513	26.711	19.135	2.914	3.200
7 " '30	51.097	514	6.505	26.003	19.132	2.995	3.200
30 Oct. '30	50.807	503	6.492	26.228	19.125	2.770	3.200
24 " '30	50.643	489	6.505	25.507	19.122	2.799	3.200
15 Nov. '29	40.540	162	7.137	27.565	18.709	2.618	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen 1)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culleren
14 Nov. '30	5.304	2.069	74.698	6.325	7.239	8.909
7 " '30	5.304	2.096	74.709	6.146	7.125	8.124
30 Oct. '30	5.304	2.302	74.787	6.130	6.959	8.378
24 " '30	5.304	1.834	72.868	5.551	7.020	9.379
15 Nov. '29	5.612	2.032	66.583	8.258	5.699	7.104
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 25 November 1930.

In Canada heeft de verlaging van de tarwe-prijzen geleid tot een crisis, waarvan wel in de eerste plaats de Canadeesche tarwepool het slachtoffer is geworden. De in het vorige jaar achtergehouden tarwevoorraden zijn bij banken beleend en toen de waarde der tarwe achteruitging en niet meer voldoende was om de geleende bedragen te dekken, hebben de provinciale Canadeesche regeeringen tegenover de banken voor de aan de tarwepool geleende bedragen gegarandeerd. Aan de Canadeesche boeren zijn door de pool voorloopige betalingen gedaan tegen aan haar afgeleverde tarwe, welke nu in vele gevallen te hoog blijken te zijn geweest, zoodat de pool moet probeeren het aan de boeren te veel betaalde terug te krijgen. Het groote belang, dat niet alleen de tarwepool, doch geheel Canada heeft bij de prijzen voor tarwe, heeft de banken, welke de voorschotten aan de tarwepool hadden verstrekt en de provinciale regeeringen tezamen gebracht om te trachten van de Canadeesche regeering steun te verkrijgen. De eerste ministers der provincies willen, dat de regeering den prijs voor tarwe op 70 dollarcenten per bushel vaststelt, terwijl de banken spreken van 90 dollarcenten per bushel. De boeren in Manitoba hebben een motie aangenomen, dat de Canadeesche regeering den prijs voor tarwe op \$ 1 per bushel behoorde vast te stellen. Het verschil tusschen den vastgestelden prijs en den werkelijken verkoopprijs bij uitvoer zou door de belastingbetalers moeten worden betaald in den vorm van verhoogde inkomstenbelasting of door het heffen van andere belastingen. In Canada wenscht men dus niet, zooals in de Vereenigde Staten gebeurd is en nog gebeurt, de tarwe van regeeringswege te laten koopen en bewaren, zoodat de gekochte hoeveelheden slechts tijdelijk uit de markt zijn genomen. Maatregelen zijn in Canada nog niet genomen, doch besprekingen worden met de Canadeesche regeering gevoerd. Intusschen zijn de prijzen weder eenigszins verbeterd. De afgelopen week is begonnen met een daling van 5 dollarcenten per 60 lbs. voor December-levering, doch spoedig daarna is een verbetering ingetreden, zoodat het slot $\frac{1}{2}$ dollarcenten per bushel hooger was dan een week geleden of $\frac{5}{8}$ dollarcenten hooger dan het laagst bereikte punt. Verschillende oorzaken hebben meegewerkt tot deze verbetering. Houder van tarwe hopen, dat regeeringsmaatregelen zullen worden getroffen, waardoor het prijsniveau in Canada zal verbeteren; de exportvraag naar Manitoba-tarwe is levendiger geworden; geruchten over schade door roest in Argentinië hebben ook in andere landen de prijzen van tarwe doen stijgen en het aanbod uit Rusland zal, naar wordt verwacht, spoedig verminderen. Wel waren de verscheppingen uit Rusland in de vorige week nog buitengewoon groot, doch men zegt, dat de aanvoeren in de havens kleiner worden en dat de Russische regeering pogingen in het werk stelt om voor graan bevrachte schepen met andere artikelen te beladen. Een rapport van de Argentijnsche regeering zegt, dat van de met tarwe bebouwde oppervlakte 14.820.000 acres door gele roest zijn aangetast, waardoor schade aan den oogst zou zijn berokkend tot een hoeveelheid van 2 miljoen ton. Dit rapport heeft tot gevolg gehad, dat de prijzen voor tarwe aan de Argentijnsche termijnmarkten zijn gestegen. Daarna heeft echter nog een sterke verhooging der prijzen plaats gevonden op Zaterdag, op Maandag gevolgd door niet even groote doch toch belangrijke verlaging.

Het slot was gisteren te Buenos Aires en te Rosario na de groote schommelingen slechts 15 cents per 100 KG. hooger. De verhoogingen worden ten deele verklaard door het regeeringsrapport betreffende de roestschade en moet voor een groot gedeelte worden toegeschreven aan dekkingskopen van handelaren, die blanco hadden verkocht en het geraden vonden daartegen nu te koopen. Van particuliere zijde zijn de berichten over den Argentijnschen tarwe-oogst

over het algemeen gunstig. Alleen wordt in die streken, waar de tarwe rijpt, meer regen als ongewenscht beschouwd. In sommige vroege districten in het Noorden is men met het dorschen van tarwe begonnen en tot dusverre geven de resultaten reden tot tevredenheid. In Australië is men met het binuhalen van den tarwe-oogst bezig en in ongeveer 10 dagen zullen deze werkzaamheden algemeen zijn. De kwaliteit van de geoogste tarwe lijkt goed en de vooruitzichten blijven, wat de hoeveelheid betreft, gunstig voor een zeer groote opbrengst. In de Vereenigde Staten zijn de prijzen voor tarwe in de afgelopen week regelmatig gestegen, grotendeels tengevolge van hernieuwde activiteit van den Farm Board, welke op verscheidene dagen belangrijke hoeveelheden tarwe kocht met de bedoeling deze van de markt te nemen en op te slaan. Volgens de mededeelingen van den Farm Board is het niet de bedoeling langs dezen weg de prijzen te doen stijgen, doch om onnoodige verlagingen te voorkomen. Gezien de belangrijke hoeveelheden, welke aan den Farm Board zijn verkocht, is de stijging der prijzen in de Vereenigde Staten niet groot geweest. Het slot te Chicago voor December-levering was 3 dollarcenten per 60 lbs. hooger dan een week geleden. De prijzen zijn te Chicago op het oogenblik op een niveau, dat export naar Europa niet mogelijk is en de door den Farm Board gekochte hoeveelheden zijn alleen van eigenaar verwisseld. Eenmaal zal de tijd komen, dat deze voorraden zullen moeten worden uitgevoerd en dan zullen zij misschien nog evenzeer de markt drukken als reeds gedurende geruimen tijd met de overkochte voorraden van den Farm Board het geval was. De berichten over wintertarwe in de Vereenigde Staten luiden gunstig. In sommige streken werd geklaagd over droogte, doch overvloedige regen heeft daarin sedert verbetering gebracht. De conditie van de te velde staande wintertarwe wordt op het oogenblik goed tot uitstekend genoemd.

De verbeterde stemming voor tarwe, alsmede de prijsstijging in de vorige week van voedergranen, hebben tengevolge gehad, dat de rogge-markt verbeterde en dat de prijzen een verbetering ondergingen. In Noord-Amerika zijn aan de termijnmarkten de prijzen voor rogge aanmerkelijk gestegen. Te Chicago bedroeg de verhooging $\frac{3}{4}$ dollarcenten per 56 lbs., te Winnipeg $\frac{1}{2}$ dollarcenten. Dientengevolge zijn de aanbiedingen van Amerikaanse rogge zoodanig verhoogd, dat ze het doen van uitvoerzaken naar Europa onmogelijk maken. Andere roggesoorten zijn niet in die mate gestegen. Dit betreft hoofdzakelijk in West-Europeesche havens disponibile Russische rogge, waarvan groote voorraden aanwezig zijn en waaruit de consumptie hoofdzakelijk haar behoefte dekt. Donaurogge wordt op het oogenblik schaarsch aangeboden en Poolse rogge is te hoog in prijs om uitvoer naar West-Europa mogelijk te maken.

Terwijl in het begin der afgelopen week de stemming voor maïs nog flauw was en door afladers aan den Donau en in Argentinië lage prijzen werden geaccepteerd, is spoedig de stemming verbeterd en zijn de prijzen verhoogd. Niettegenstaande den grooten stoomenden voorraad en belangrijke aankomsten in de havens der invoerlanden, worden geen voorraden gevormd en neemt de consumptie het aanbod zonder veel moeite op. Van spoedig leverbare partijen is het aanbod zelfs beperkt en daarvoor is een premie boven latere levering te bedingen. De vraag heeft zich in den loop der vorige week verlevendigd en vooral in Platamaïs zijn, zoowel in stoomende partijen als op latere aflading, groote zaken tot stand gekomen tot stijgende prijzen. De termijnmarkten in Argentinië hebben zich, nadat eerst een kleine prijsverlaging intrad, spoedig hersteld en zijn verder op de meeste dagen vaster gesloten. Afladers hebben hun prijzen geregeld verhoogd, doch gisteren gaf de tweede hand enkele gulden beneden de eerste hands prijzen af. Een groot gedeelte der verhoogingen aan de Argentijnsche termijnmarkten ging daarop weder verloren, Buenos Aires sloot 8 cents, Rosario 10 cents hooger dan een week

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	16/22 Nov. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	16/22 Nov. 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	44.789	1.611.850	1.480.786	8.943	114.319	103.388	1.726.169	1.584.174
Rogge	32.516	512.190	184.658	6.415	70.733	4.408	582.923	186.066
Boekweit	170	16.841	18.375	—	2.137	1.075	18.978	19.450
Mais	32.722	964.464	743.553	2.402	172.016	175.120	1.136.480	918.673
Gerst	1.762	595.987	454.523	825	51.449	9.445	647.436	463.968
Haver	5.109	205.607	194.134	—	3.144	2.994	208.721	197.128
Lijnzaad	2.520	78.615	132.345	3.522	235.375	274.724	313.990	407.069
Lijnkoek	1.528	115.194	209.251	—	100	600	115.294	209.851
Tarwemeel	1.660	127.316	75.739	751	39.101	26.255	166.417	101.994
Andere meelsoorten	102	21.610	20.254	—	5.318	—	26.928	20.254

geleden. Het verloop van de prijzen van Donaumaïs is ongeveer hetzelfde geweest als van die voor Platamaïs. Bij het begin der verbeterde stemming zijn afladers aan den Donau zeer voorzichtig geworden en hebben zij hun prijzen aanmerkelijk verhoogd, terwijl het aanbod schaarscher werd. Gisteren was er van den Donau zeer weinig offerte-materiaal tot prijzen, welke door de consumptie niet werden betaald, en bepaalden zich de omzetten tot enkele tweede hands partijen. De voorraden van maïs aan den Donau zijn groot, doch de aanvoeren uit het binnenland blijven beperkt in verband met de lage prijzen, waardoor de boeren zooveel mogelijk een afwachtende houding aannemen en slechts datgene ter markt brengen, wat noodig is om aan hun finaciele verplichtingen te voldoen. Van Zuid-Afrika wordt weinig maïs verladen en het aanbod van deze maïssoort is zeer beperkt geworden. Terwijl korten tijd geleden nog overvloedige aanvoer bestond van witte Zuid-Afrikaanse maïs, waarvoor het soms moeilijk was plaatsing te vinden, is deze op het oogblik gezocht en wordt er veelal een premie voor betaald boven Platamaïs.

Ook gerst was in het begin der afgelopen week nog flauw met weinig koopers, doch evenals voor maïs werd de stemming spoedig beter en stegen de prijzen dagelijks, terwijl geregeld flinke zaken tot stand kwamen in Donaugerst. Ook de Russen verkochten op sommige dagen belangrijke hoeveelheden stoomende gerst. Het aanbod van stoomende partijen, welke spoedig verwacht kunnen worden, is schaarsch en de consumptie moest de verhoogde prijzen betalen. Ook met het doen van aanbiedingen in Donaugerst zijn afladers gedurende de laatste dagen zeer voorzichtig geworden, zoodat het eerste hands offerte-materiaal klein was. Hetgeen werd aangeboden geschiedde tot hooge prijzen. De tweede hand was geneigd iets lager af te geven en winst te nemen op eerder in de vorige week gekochte partijen. Voor Amerikaansche gerst zijn de prijzen, nadat zij op verscheidene dagen nog op hetzelfde niveau waren als de andere gerstsoorten en nadat ook belangrijke zaken tot stand kwamen, verhoogd. Aan de termijnmarkt te Winnipeg sloten de koersen voor gerst 2 dollarcenten per 48 lbs. hooger dan een week geleden.

Haver is goed gevraagd en-geregeld komen zaken tot stand in Russische soorten tot prijzen, welke in den loop der afgelopen week weinig verandering ondergingen. Voor

Platahaver stegen de prijzen aan de termijnmarkt te Buenos Aires in de afgelopen week 15 cents per 100 KG. In deze haversoort zijn de omzetten niet groot; consumenten geven er de voorkeur aan de betere soorten te koop.

SUIKER.

In de afgelopen week fluctueerden de prijzen op de verschillende Suikermarkten nogal, zonder dat er evenwel van een bepaalde tendens sprake was, in afwachting van de op 4 December in Brussel te houden conferentie. Intusschen heeft op 22 dezer te Berlijn een voorbespreking plaats gehad tusschen Duitsche, Tsjechische en Poolsche suikerfabrikanten.

In Amerika was de markt ongeanimeerd. Er ging het een en ander om in ruwsuiker tot 1.40 d.c./1.45 d.c. c. & fr. De New-York termijnmarkt schommelde nogal op en neer, doch richtte deze markt zich thans naar de Europeesche markten. De slotnoteeringen luiden als volgt: Dec. 1.31; Jan. 1.37; Mrt. 1.45; Mei 1.53 en Juli 1.59, terwijl de laatste noteering voor Spot Centr. 3.39 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 33.000 tons, de versmeltingen 55.000 tons tegen 48.300 tons verleden jaar en de voorraden 225.000 tons tegen 649.200 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1930	1929	1928
	Tons	Tons	Tons
Cubaproductie	4.671.260	5.156.315	4.037.833
Overdracht 1/1	321.928	131.044	280.890
Consumptie	120.584	127.315	160.833
Weekontv. afscheephavens...	46.504	19.071	15.348
Totaal sedert 1/1	3.682.200	4.644.222	3.696.907
Weekexporten	82.443	41.308	58.686
Totale export sedert 1/1	2.929.634	4.361.020	3.337.908
Voorraad afscheephavens.....	860.479	283.202	358.999
Voorraad binnenland.....	1.060.563	348.778	180.093

In Engeland verlaagden raffinadeurs hunne prijzen met 9 d. voor alle posities. De markt verliep zeer rustig en de omzetten bleven tot een minimum beperkt. De noteeringen op de Londensche termijnmarkt luiden aan het einde der week als volgt:

STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE		ROGGE		MAIS		GERST		LIJNZAAD		STEENKOLEN		PETROLEUM		IJZER		KOPER	
	Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/Amsterdam per 100 K.G.	fi. %	American No. 2 loco Rotterdam per 100 K.G.	fi. %	La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.	fi. %	Amer. No. 2 loco Rotterdam per 2000 K.G.	fi. %	La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.	fi. %	Westfaalsche/Hollandsche bunkercolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.	fi. %	Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.9° Bé s. g. per barrel	fi. %	Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton	fi. %	Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	fi. %
Jaargemidd. 1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73,-	100,0	62,1/6	100,0
" 1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,7	1,89	112,5	86/6	118,5	58,1/-	93,5
" 1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	11,25	104,2	1,30	77,4	73/-	100,0	55,14/-	89,7
" 1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	224,50	96,8	363,00	78,5	10,10	93,5	1,20	71,4	66/-	90,4	63,16/-	102,8
" 1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	11,40	105,6	1,23	73,2	70/6	96,6	75,14/-	121,9
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	62,-/-	99,9
Februari	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	226,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61,12/-	99,2
Maart	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,1	1,19	70,8	65/6	89,7	61,3/6	98,6
April	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61,14/6	99,4
Mei	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62,15/-	101,1
Juni	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63,17/-	102,9
Juli	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62,18/-	101,3
Augustus	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62,10/6	100,7
September	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63,8/-	102,1
October	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65,12/-	105,7
November	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67,18/-	109,4
December	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70,3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75,10/6	121,7
Februari	12,75 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78,-/6	125,7
Maart	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89,8/-	144,0
April	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82,17/6	133,5
Mei	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75,4/6	121,2
Juni	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74,11/-	120,1
Juli	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,12/6	117,0
Augustus	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73,17/6	119,0
September	12,62 ⁵	73,4	10,20	78,0	191,00	82,5	172,00	72,9	506,75	109,6	11,40	105,6	1,30	77,4	72/6	99,3	74,19/-	120,7
October	12,10	70,4	9,87 ⁵	75,6	185,00	79,9	168,00	71,2	516,50	111,7	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72,16/-	117,3
November	11,77 ⁵	68,5	9,20	70,4	174,00	75,2	164,75	69,8	483,25	104,5	11,35	105,1	1,30	77,4	72/6	99,3	70,5/-	113,0
December	12,62 ⁵	73,4	9,35	71,5	166,00	71,7	163,75	69,4	482,00	104,4	11,75	108,8	1,30	77,4	72/6	99,3	68,6/6	110,1
Januari 1930	12,67 ⁵	73,7	9,35	71,5	149,25	64,5	151,25	64,1	433,75	93,8	11,75	108,8	1,21	72,0	72/6	99,3	71,9/6	115,0
Februari	11,72 ⁵	68,2	8,17 ⁵	62,5	139,00	60,0	135,75	57,5	398,50	86,2	11,75	108,8	1,11	66,1	72/6	99,3	71,12/6	115,4
Maart	10,90	63,4	7,15	54,7	143,50	62,0	125,00	53,0	390,00	84,3	11,55	106,9	1,11	66,1	70/-	95,9	68,19/6	111,1
April	11,17 ⁵	65,0	7,62 ⁵	54,3	180,25	77,8	129,75	55,0	431,00	92,2	11,35	105,1	1,16 ⁵	69,3	67/6	92,5	61,3/-	98,5
Mei	10,45	60,8	6,55	50,1	148,50	64,1	114,50	48,5	405,00	87,6	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	53,9/-	86,0
Juni	10,05	58,4	5,47 ⁵	39,6	145,50	62,9	103,75	44,0	385,50	83,4	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	50,1/6	80,1
Juli	9,55	55,5	5,82 ⁵	44,6	157,75	68,1	108,00	45,8	347,75	74,8	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	48,2/-	77,5
Augustus	9,45	54,9	6,30	48,2	146,00	63,1	116,25	49,3	365,00	78,9	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	65/-	89,0	47,15/-	76,9
September	8,40	48,8	5,25	40,2	127,50	55,1	99,00	41,9	318,75	68,9	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	63/6	87,1	46,6/-	74,6
October	7,40	43,0	4,62 ⁵	35,4	112,25	48,5	86,00	36,4	281,25	60,8	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	63/6 ⁵	87,1	43,-/-	69,3
3 November	7,25	42,2	4,25	32,5	99,00	42,8	79,00	33,5	277,00	59,9	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	43,15/-	70,5
10 "	7,25	42,2	4,25	32,5	91,00	39,3	80,00	33,9	270,00	58,4	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	44,10/-	71,1
17 "	6,75	39,2	4,10	31,4	91,00	39,3	81,00	34,3	270,00	58,4	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	49,12/6	79,9
24 "	7,50	43,6	4,45	34,0	97,00	41,9	89,00	37,7	266,00	57,5	10,90	100,9	0,85	50,6	63/6 ⁶	87,1	47,17/6	77,1

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat' de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van

November	(basis 88° Bietsuiker fob.)	Sh. 4/9
December	" " " "	4/9
Januari	" 96° Rietsuiker cif.)	5/9 1/2
Maart	" " " "	6/- 1/2
Mei	" " " "	6/3 1/2
Augustus	" " " "	6/6 1/2

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1930	1929	1928
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1/10.....	166.000	102.000	106.000
Tsjecho-Slowakije 1/11	356.000	362.000	343.000
Frankrijk 1/10.....	126.000	130.000	62.000
Nederland 1/10	91.000	73.000	25.000
België 1/11	58.000	53.000	63.000
Polen 1/11	232.000	161.000	108.000
Engeland 1/11 Geimp. Suiker..	177.000	278.000	173.000
" 1/11 Binnenl., ...	27.000	32.000	20.000
Europa.....	1.233.000	1.191.000	900.000
Alle Atl. havens 27/9.....	412.000	926.000	465.000
Cubaansche „ 27/9	1.163.000	503.000	630.000
Cuba binnenland 27/9.....	1.270.000	500.000	380.000

Totaal 4.078.000 3.120.000 2.375.000

Op Java a bestond eveneens weinig ondernemingslust. De V.I.S.P. verkocht slechts ca. 2000 tons Superieur en ca. 6000 tons No. 16 & hooger tot resp. f 8.— en f 7.—

Hier te lande schommelden de noteeringen evenwijdig met die te Londen en Hamburg. De slotnoteeringen op de Amsterdamsche termijnmarkt luiden als volgt: Dec. f 8.—. Mrt. f 8 1/4, Mei f 8 3/8 en Aug. f 9.—, alles geboden. De omzet bedroeg 2500 tons.

KATOEN.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaanse havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '30	Overeenkomstige periode	
	tot 14 Nov. '30	1929	1928
Ontvangsten Gulf-Havens.	5289	5066	4984
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	451	525	611
„ „t Vastland etc.	1665	1926	1815
„ „het Orient....	317	352	590

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	14 Nov. '30	Overeenkomstig tijdstip	
		1929	1928
Amerik. havens.....	3942	2499	2159
Binnenland	1684	1409	1100
New York	229	96	11
New Orleans	661	491	287
Liverpool	201	256	309

KOFFIE.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
24 Nov. 1930	279.000	12.250	1.174.000	16.500	5 1/16 pence
17 „ 1930	287.000	12.600	1.151.000	17.500	5 1/16 pence
10 „ 1930	247.000	12.925	1.130.000	18.500	5 1/16 pence
24 Nov. 1929	307.000	15.650	1.081.000	—	5 7/8 p.

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
22 Nov. 1930....	82.000	1.340.000	208.000	4.641.000
22 Nov. 1929....	80.000	1.273.000	242.000	3.569.000

De kalme stemming aan de koffiemarkt houdt nog steeds onveranderd aan. Brazilië toonde zich ook in de afgelopen week opnieuw tot verdere tegemoetkoming bereid, hetgeen bleek uit het feit, dat de kost- en vrachtaanbiedingen der afladers te Santos nog 1/6 à 2/6 per cwt. terugliepen, terwijl die der verscheperers te Rio slechts ongeveer 1/- inzakten. De geringe verlaging der Rio-offertes valt hieruit te verklaren, dat deze soort op het oogenblik in verhouding lager staat dan Santos.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton	KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.	WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.	WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.	RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.	THEE Af. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatratheep. 1/2 K.G.	Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat. herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100
£	%	cts.	%	Sh.	%	cts.	%		
261.17/-	100,0	23,25	100,0	2/11,625	100,0	61,375	100,0	100,0	100,0
290.17/6	111,1	17,55	75,5	2/-	67,4	55,375	90,2	94,25	111,5
290.4/-	110,8	17,50	75,3	1/6,375	51,6	46,875	76,4	82,75	97,9
227.5/-	86,8	20,00	86,0	103,4	30,2	49,625	80,9	75,25	89,1
203.15/6	77,8	19,15	82,4	-10,25	28,8	50,75	82,7	69,25	82,0
255.1/-	97,4	19,25	82,8	29,75	54,0	92,7	46	74,9	84,5
233.10/6	89,2	18,35	78,9	107,6	44,2	89,3	46	74,9	79,5
233.17/6	89,3	19,35	83,2	112,5	35,8	90,0	47	76,6	79
234.6/-	89,5	20,65	88,8	-19,375	26,3	90,0	47	76,6	74,25
230.13/-	88,1	21,55	92,7	109,3	25,3	88,7	48,25	78,6	78,25
218.8/6	83,4	21,35	91,8	-9,25	26,0	84,0	49	79,8	73,25
211.19/-	80,9	21,75	93,5	-9,25	26,0	82,7	49,875	81,3	71,25
211.18/-	80,9	19,30	83,0	-18,5	23,9	84,7	52,75	86,0	70,25
214.7/6	81,9	18,55	79,8	-18,5	23,9	84,7	52,75	86,0	70,25
221.19/-	84,8	19,45	83,7	24,7	14,625	80,0	53	86,4	73
232.10/6	88,8	19,90	85,6	-18,625	24,2	84,0	53	86,4	75,75
228.8/-	87,2	20,45	88,0	-18,5	23,9	84,0	53	86,4	73
222.7/6	84,9	20,20	86,9	-19,875	27,9	84,0	53	86,4	75,75
222.11/-	85,0	20,10	86,5	1/-	33,7	84,0	53	86,4	73
221.0/6	84,4	21,25	91,4	110,125	34,0	84,0	53	86,4	75,75
207.5/6	79,2	20,45	88,0	-10,5	29,5	84,0	53	86,4	73
197.5/6	75,3	19,40	83,4	-10,875	30,5	84,0	53	86,4	73
200.5/-	76,5	18,75	80,6	-10,625	29,8	84,0	53	86,4	73
209.5/6	79,9	18,65	80,2	-11	30,9	84,0	53	86,4	73
210.11/-	80,4	18,60	80,0	-10,5	29,5	84,0	53	86,4	73
205.5/6	78,4	18,90	81,3	-10,125	28,4	84,0	53	86,4	73
188.9/6	72,0	18,45	79,4	-9,625	27,0	84,0	53	86,4	73
182.-/6	69,5	17,50	75,3	-8,125	22,8	84,0	53	86,4	73
178.18/6	68,3	17,25	74,2	-8	22,5	84,0	53	86,4	73
174.13/-	66,7	17,15	73,8	-7,375	20,7	84,0	53	86,4	73
174.4/-	66,5	15,45	66,4	-7,375	20,7	84,0	53	86,4	73
165.18/-	63,4	15,20	65,4	-6,875	19,3	84,0	53	86,4	73
161.17/6	61,8	16,45	70,8	-6,125	17,2	84,0	53	86,4	73
145.-/6	55,4	16,50	71,0	-5,625	15,8	84,0	53	86,4	73
136.4/6	52,0	14,50	62,4	-4,875	13,8	84,0	53	86,4	73
134.17/6	51,5	13,10	56,3	-4,125	11,6	84,0	53	86,4	73
135.5/6	51,7	11,95	51,4	-3,375	9,8	84,0	53	86,4	73
132.6/-	50,5	11.-	47,3	-2,625	8,0	84,0	53	86,4	73
117.13/-	44,9	10,55	45,4	-1,875	6,2	84,0	53	86,4	73
114.-/6	43,5	10,95 ⁷⁾	47,17	-1,125	4,4	84,0	53	86,4	73
112.2/6	42,8	11,15 ⁸⁾	48,0 ⁸⁾	-0,625	3,6	84,0	53	86,4	73
115.2/6	44,0	10,85 ⁹⁾	46,7 ⁹⁾	0	0	84,0	53	86,4	73
114.-/6	43,5					84,0	53	86,4	73

De huidige officiële noteeringswijze (Jan. 1928); vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 Z.-Russische. ³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. not. wijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. ⁵⁾ Noteering Schotland 59/6. ⁶⁾ 58/- . ⁷⁾ 7 Nov. ⁸⁾ 14 Nov. ⁹⁾ 21 Nov. ¹⁰⁾ 6 Nov. ¹¹⁾ 13 Nov. ¹²⁾ 20 Nov.

Uit een bericht van New-York is gebleken, dat de na de revolutie opgetreden Braziliaansche Minister van Financiën in een onderhoud met een vertegenwoordiger van een der groote Amerikaansche dagbladen heeft medegedeeld, dat het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie voortaan hoofdzakelijk een afweer-prijspolitiek zal volgen, waarmede bedoeld wordt, dat het Instituut zich er toe zal bepalen de natuurlijke prijstendenzen der markt na te gaan en plotselinge schokken te verhinderen. De Minister voegde er bij, dat de maatregelen van het Instituut in het vervolg dus hoofdzakelijk ten doel zullen hebben, de markt tot rust te laten komen en de kwaliteiten te verbeteren. Hoewel de opvatting van wat onder een en ander kan worden verstaan, uitermate rekbaar is, geeft de mededeeling toch wel eenige aanleiding tot de veronderstelling, dat het in de bedoeling ligt, dat het Instituut zich voortaan onthouden zal van de manipulaties op de termijnmarkten, waarmede het vroeger bijna zonder ophouden heeft getracht invloed uit te oefenen op den prijsloop van het artikel. Of dit schoone plan ook werkelijk tot uitvoering zal komen, moet worden afgewacht, want, nu voor het oogstjaar 1931/32 wederom een groote opbrengst in Brazilië moet worden verwacht, zou een verdere daling van den prijs in den aanvang van het volgend jaar zeer goed mogelijk kunnen zijn en wanneer rekening gehouden wordt met het zeer groote belang, dat het land heeft bij zijn koffie-uitvoer, ligt het voor de hand, dat de verleiding om dan wederom in te grijpen, voor de leiders niet gering kan zijn. Dit wordt nog duidelijker, wanneer men berekent, hoeveel van de door den handel in Europa en in Amerika betaalde prijzen moet worden afgetrokken om te komen tot de opbrengst, die de planter voor zijn product maakt. Volgens de bekende firma Nortz & Co. te New-York bedragen de kosten van transport enz., van de plantage in Brazilië tot in het pakhuis te New-York (met inbegrip van alle uitvoer-belastingen, welke als uitloeijsel van de vroeger genomen verdedigingsmaatregelen moeten worden geheven), voor elke baal Rio koffie \$ 3.55 en voor elke baal Santos koffie \$ 4.40, hetgeen in Nederl. court. uitkomt op resp. 7.4 ct. en ruim 9 ct. per ½ K.G., of bij verzending naar de Europeesche koffie-markten wegens de hoogere vracht op resp. ongeveer 8 ct. en 9 ¼ ct. per ½ K.G. Dit beteekent, dat, indien de cijfers der firma Nortz & Co. juist zijn, bij middel-kwaliteit Rio de planter nu reeds niet veel meer ontvangt dan 60 pCt. van den prijs, waarop de koffie den Europeeschen importeur komt te staan en dat hij van middel-kwaliteit Santos op het oogenblik nog geen 70 pCt. van dien prijs ontvangt.

Volgens dezer dagen ontvangen telegrafisch bericht uit Santos bedroeg de in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes in de Gouvernements-pakhuizen en in de spoorwegstations teruggehouden voorraad op 31 October 22.188.000 balen tegen 22.010.000 balen op 30 September, hetgeen een toeneming beteekent van 178.000 balen. Daar de aanvoeren in de haven van Santos in October bedragen hebben 971.000 balen, is de hoeveelheid, die in die maand vanuit de plantages naar het binnenland verzonden is, te becijferen op 1.149.000 balen.

De limiet van de dagelijksche aanvoeren in de haven van Rio is voor de tweede helft van de maand November vastgesteld op 13.386 balen tegen 16.000 balen in de eerste helft.

De noteringen aan de termijnmarkten vertoonden in de afgelopen week slechts onbeduidende schommelingen. Aan de Rotterdamse termijnmarkt is de notering voor December 1930 ¼ ct. gestegen, doch de prijzen voor de andere maanden zijn onveranderd. Dinsdag 25 dezer des voormiddags waren zij als volgt: November 24, December 23 ½, Maart 20 ½, Mei 19 ½, September 19, December 18 ½ ct.

Aan de loco-markt werd, bij nog steeds beperkten afzet, de officieele notering van Superior Santos verlaagd van 36 op 35 ct. per ½ K.G.; die van Robusta bleef onveranderd 29 ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 47/6 à 49/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 50/- à 52/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 32/- à 33/-.

Nederlandsch-Indië was met Palembang Robusta een fractie hooger, doch met de andere ongewasschen Sumatrasoorten onveranderd tegenover een week te voren. Gewasschen Robusta liep echter 1 ct. terug. Op het oogenblik zijn de prijzen in de eerste hand:

Palembang Robusta, December-verscheping, 16 ¼ ct.; Benkoelen Robusta, December-verscheping, 17 ½ ct.; Mandeheling Robusta, December-verscheping, 19 ½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, December-verscheping, 27 ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen: te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
24 Nov.	\$ 6,53	\$ 5,85	\$ 5,65	\$ 5,46
17 "	" 6,59	" 5,93	" 5,73	" 5,53
10 "	" 6,55	" 5,70	" 5,54	" 5,32
3 "	" 6,45	" 5,73	" 5,60	" 5,36

Rotterdam, 25 November 1930.

THEE.

De theemarkt was in de afgelopen week ten volle prijs-houdend.

Dit gold vooral de Java- en Sumatra-soorten, die ¼ tot ½ d. te Londen duurder werden verkocht.

Van Britsch-Indische en Ceylon-theeën waren de goedkoopere soorten van eerstgenoemde en de kwaliteitstheeën der laatste eveneens iets duurder, doch overigens liepen zij onregelmatig, tengevolge van vermindering der kwaliteit.

De vaste stemming werd veroorzaakt door het bericht, dat de uitvoer van Noordelijk Britsch-Indië gedurende April t/m. October met 212 miljoen lbs. 22 ½ miljoen lbs. kleiner was dan verleden jaar gedurende dat tijdvak.

Volgens publicaties van de Vereeniging voor de Theecultuur in Nederlandsch-Indië bedroeg de uitvoer van Ceylon gedurende October 15.3 miljoen lbs., hetgeen 2 miljoen lbs. minder is dan verleden jaar; hierdoor bedraagt de totale uitvoer gedurende Januari-October 203 miljoen lbs. of 8 ½ miljoen lbs. minder dan in 1929.

Van Sumatra werd in October 776.000 KG. uitgevoerd tegen 838.000 KG. in October 1929.

De uitvoer uit Nederlandsch-entrepôt, berekend volgens de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek, bedroeg gedurende October 672.000 KG. netto, hetgeen belangrijk meer is dan verleden jaar (586.000). Gedurende Januari t/m. October bedroeg de aanvoer in Nederland van alle thee 16.7 miljoen KG. (v.j. 15.6), de invoer tot verbruik 9.3 (v.j. 9.1) en de uitvoer 7 miljoen KG. (v.j. 6.6).

Amsterdam, 24 November 1930.

VRACHTENMARKT.

Gruan van Noord-Amerika. De toestand op deze markt is in geen enkel opzicht verbeterd. Van de St. Laurencierivier zijn geen afsluitingen te rapporteeren, doch prompte scheepsruimte kan geplaatst worden naar Antwerpen of Rotterdam, waarschijnlijk tegen \$ 0.07 ½ en ook naar West-Italië en Sicilië op basis van \$ 0.10 ½. Van New-York werd een boot bevracht, 33.000 qtrs. 10 pCt., 5/17 December naar Bordeaux/Hamburg range tegen \$ 0.08 ½ met de optie Middellandsche Zee (niet ten Oosten van West-Italië en excl. Spanje) op basis van \$ 0.10 ½. Van de Northern Range bestaat de mogelijkheid tot het plaatsen van December scheepsruimte naar het Bristol-kanaal tegen 1/3 per qtr. en naar Antwerpen of Rotterdam tegen ongeveer \$ 0.07 met de optie Fransche Atlantische havens tegen \$ 0.08.

La-Plata-rivier. Het op de markt brengen van groote hoeveelheden Russisch graan werkt nog altijd remmend op den export van de andere graanverbouwende landen, Argentinie niet uitgesloten. Tijdelijke oplevingen worden nu en dan gerapporteerd. Gedurende de laatste dagen van de afgelopen week was de markt bepaald beter en voor booten van nagenoeg elke grootte zijn de vrachten tot 2/9 in de hoogte gegaan van „niet boven San Lorenzo”.

Donau en Zwarte Zee. De vrachten van den Donau zijn iets verbeterd, evenwel is de vraag zeer beperkt. Voor een 5000 tonner 22 Nov./12 Dec. werd naar Denemarken 16/3 betaald naar één, 16/9 naar twee en 17/3 naar 3 loshavens.

Middellandsche Zee. Nog steeds valt geen verbetering te constateeren. Zoodra een lading aan de markt is, wordt deze onmiddellijk afgesloten tegen dezelfde lage cijfers. Bevracht werd: Almeria Pier/Rotterdam of Vlaardingens 4/3.

Fruit van Spanje. Er is geen verbetering ingetreden. Orders zijn vrij schaarsch en er is voldoende aanbod van tonnage. De vrachten zijn nagenoeg onveranderd.

Kolen van U.K. De aanhoudend slechte toestand in den kolenhandel wordt nog geaccentueerd door de moeilijkheden bij de onderhandelingen met de mijnwerkers omtrent de loonen en den werktijd. Slechts prompte ladingen worden bevracht, omdat de mijnen nu niet verkoopen voor latere posities. Bevracht werd:

van Zuid-Wales naar: Stockholm 5/6, Rouaan 3/3, Lissabon 6/1 ½, Huelva 6/9, Algiers 7/-, Genua 5/6, Piraeus 6/-, Aden 9/-, Sabang 10/6, Saigon 12/6, Dakar 7/3, Monte Video 10/3, Buenos Aires 10/6 en een haven Northern States 7/3; en van de Oostkust naar: Horsens 4/9, Aarhus 4/9, Kopenhagen 4/3, Elbe 3/3, Rouaan 3/6, Huelva 7/3, Algiers 7/6, Genua 5/9, Piraeus 6/3, Rio. 10/6 en Santos 10/6.